

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy óra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitár betű sor 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Arad, 1910.

Szombat, november 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- A nagy csavaró:
- Aradi állami tanítók ellentállása.
- Aradi kerekedők Tisza letvánhöz.
- Sikertelen miniszterbuktatás.
- Tolstoj halódása.
- A váltóhivatalos iskolafelügyelő:
- Frankl Miksa dr. tragikuma.
- Az aradi orvosszövetség az alispánhoz.
- Városatyja-jelöltek.
- Nőiró a nőirókról.

Miért kell a „módosítás“?

Arad, november 18.

—ó. Hogy a vasuti pragmatika dolga aktuálisra vált és egyidőre majd ismét foglalkoztatja a közvéleményt, ezt senkinek másnak nem köszönhetjük, mint a koalíciónak. Hát legkevesebb joga az ellenzéki kisebbség szíjjelszórt koalíciónak van arra, hogy a pragmatika aktualitása miatt most izguljon. Vigyáztak volna annak idején jobban a „vasuti bölcsesség“ körmére. Kérték volna annak idején számon a maguk vasuti kormányától, hogy miért csinál olyan szerencsétlen munkát, amelynek megváltoztatását már maga is kénytelen volt akceptálni. Kénytelen volt vele, mert a miniszteriumbeli infallibilitást a gyakorlati élet, mindjárt az első hónapokban, kicsutolta.

És mert ez így van, mert így történt, világos a tendencia, hogy a pragmatika mostani aktualitását miért

akarja éppen az ellenzéki sajtó egy része is olybá feltüntetni, mintha a kormány a magyar nyelv ellen készülné „merényletre“? Nem tartozunk a kormány tűzön-vizen való követői közé, de már a mi apodiktikus kijelentése a félhivatalos organumának, hogy a nyelvkérdés érintése nélkül, tisztán szabályzati módosításokról van szó, ezt úgy kell akceptálnunk, mint leszűrt véleményünk ténybeli alapját. Ha tehát valaki és éppen azok közül való, akik a bajt felidéztek, most rettenetes nemzeti veszedelmet lát a pragmatika módosításában, az a lármával nem akar egyebet, mint elterelni a figyelmet a maga hibájáról.

Hiszen ha valamikor, úgy valóban most, ez esetben kellene az ellenzéknek hallgatnia, vagy legalább is csendesebb „ellenőrzéssel“ bevárnia, hogy azok a módosítások, melyeknek szükségét a kormányon már maga is belátta, tényleg meg is történjenek. Mert amint kétségtelen, hogy a gyakorlati élet szükségére való tekintettel ez a kormány el nem tekinthet a pragmatika módosításától, úgy természetesen kellene lennie, hogy a módosításra törekvő előző kormány az ellenzéken sem vehet egyebet figyelembe, mint a gyakorlati élet szükségét.

Mit ér az olyan törvény, mely az élet követelményeivel szemben meg nem állja az első hónapok teherpróbáját sem? A törvény csak úgy állhat meg, a törvény iránti tiszteletet csak

úgy véshetjük be az általános köztudatba, ha annak minden porcikáját, minden legkisebb részecskéjét is a gyakorlati élet szerves részeivel összeforrottá, egységessé tehetjük. Hogy pedig ez a törvény nem ilyen, hogy itt igen jelentékeny ellentétek merültek fel, hogy az élet és a betű, a gyakorlat és a paragrafus itt szembekerültek egymással, abszurdumokat teremtettek, ezt már a törvény alkotói is belátták: egyenesen bűn volna tehát ezt meg nem korrigálni. És kishitűség kell hozzá, ezt a korrekciót akadályozni éppen arról a részről, ahonnan, a belátás egy őszinte pillanatában, a korrekció munkája tulajdonképpen megindult.

Am nem hisszük, hogy ez az akadékoskodás még csak a pillanatnyi sikert is meghozhassa az ellenzéknek. Itt a tények oly kiáltó igazsággal szólnak a kormány helyes törekvése mellett és az ellenzék gáncsvetésének szinte nevetséges voltát annyira nyilvánvaló teszik, hogy a pragmatika szabályzati módosítása ellen való minden okvetetlenkedés magán viseli részben a komikum, részben a tarthatatlanság bélyegét. Képzeljük el például a parlamenti helyzetet, hogy Sztörényi ur, a pragmatika szülő-atyja, feláll majd az ellenzéki padokon és ledörgi a kereskedelmi miniszter módosító javaslatát, holott még a Kossuth aláírásával ment át az első dekretum a Mávhoz, mely a módosítás szükségét aktuálisra tette. E szituációból kifej-

Két történet.

I.

Az öreg asszony.

A tavaszi napsugár minden embert kicsalt a városból. Az utcák tele voltak sürgő forgó emberekkel s mindenki meghiúsult, emelkedett hangulatban volt.

Mindenki lázasan sietett ki a városból a kapuk előtt elterülő térségekre. Pedig a természetben még nem igen jelentkezett a várva-várt tavasznak a befolyása.

A gyalogutak mentén sarjadzó zsenge fűnek jóformán még nem volt semmi színe, a fák még kopaszok voltak s csak a gesztenyefákon fűtögetett a rügy. A levegő azonban tele volt tavaszi ihattal, mondhatni a tavasz ott lebegett a föld fölött. A levegő tiszta, langymeleg volt, tele passzíttákkal, melyek túlradó szívvel énekeltek.

A nyilvános liget felé vezető uton, hova vasárnapiasan kiöltözött tömeg özönlött, egy vén asszony kuporgott. Ruházata vásott, rongyos volt. Előrehajolt s két kezével átkulcsolta a térdét. Öreg, ráncos, napégette, kemény, esonós kezek voltak, olyanok, mint egy ledőltnak a korhadt ága. Fejét lehorgasztotta s néhány szürke hajtincs vegyült el a foltos kötény ráncjai közé. A meleg napsugár

jót látszott tenni a fáradt, elosigázott vén kezeknek.

Az öreg asszony lábánál egy gyermek játszadozott. Egy cserépdarabbal fölkaparta a földet, azután egyenletes kockákra osztotta. Játékában elmerülve nem törődött az öreg asszonnal, viszont az sem ügyelt rá komor törp-réngéseiben.

A köszönség csoportokban ment el előttük. Mintha az egész város kivonult volna, hogy a tavaszi napot élvezze. S az egész város elvonult az öreg asszony előtt, aki mozdulatlanul kuporgott a földön, szürkülő fejét fölös kötényébe rejtve, kezét térdén görcsösen összekulcsolva, melyek szinte magukba szívni látszóttak a nap meleg sugarait.

Ki lehetett ez az asszony s miért tilt ott úgy, mintha kővé lett volna meredve?

Koldusasszony nem volt; talán a gyermeknek dadája? Vagy a nagyanyja? Talán így szokta a tavaszi nap sugarainak jótéteményét élvezni? Vagy talán akkora volt a fájdalma, hogy még a jótékony arany napsugarakat sem volt képes elviselni? Hogy csak kidölgözött, kerges kezét nyújtotta feléjük. Lehet, hogy boldognak érezte magát ebben a lethargiában; de lehet az is, hogy jóízűt aludt s az a dráma, melyet megpillantásakor sejtettem, voltaképpen csak az én fantáziámban létezett.

Magam sem tudom miért, de ennek a különös öregnek a látványa fájdalmasan hatott rám. Mintha az egész emberiséget láttam volna elosigázva, agyongyötörve, sponyhajszolva, szégyelve azt, hogy mekkora eredményt ért el a munkája s fonnyadt kezét mégis egyre a nap felé nyújtogatta...

S a passzítták énekeltek s a napsugarak tovább árasztották a meleget.

II.

Premiér előtt.

Ott állt a félhemályba borult szírpador. A függöny lecsúszott lyukján lenézett a nézőtérre, mely csak lassan kezdett megtelni. Nem azért, mintha trémásott volna, hanem mert nagyon kényelmetlenül érezte magát. Szerette volna, ha már fölhangzott volna a zene, szerette volna, ha már fölhangzott volna a függöny, szerette volna, ha a darabját egyáltalán nem játszották volna. És a gondolat birtalan kétségbeesett erővel ragadta meg. Úgy kapaszkodott belé, mint a haldokló a szakaszálhoz s el volt határozva, hogy ezt a gondolatot tette is váltja.

Ahogy megfordult, látta, hogy darabjának személyesítőt már türelmetlenül várakoznak. Jelművekben s erősen kifestve, a színpad félhemályában nagyon kísértetiesen néztek ki. Úgy rémlett neki, hogy nem olyanok voltak, mint

lódó parlamenti *campagne* után (ha ugyan ilyesmi a szó harcias értelmében egyáltalán keletkezhetik is), elmondhatja majd Sztéryni ismét a si tacuisses-t... Nem jobb volna hát bölesen belátni, hogy a mi rossz, az rossz. Akár én mondom ezt ki nyíltan, akár a másik.

A pragmatikát is nem azért kell módosítani, mert épen Kossuth látta be először, hogy rossz, vagy Hieronymi? Hanem azért mert rossz...

A nagy csavaró.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, november 18.

A koalíciós lesipuskásokat utolérte az első kudarc. Nem sikerült minisztert buktatniok. A perrendtartás körül támadt kavarodás Székely Ferenc igazságügyminiszter félreérthetetlen kijelentései után elcsendesült. Erről lapunk más helyén írunk. A törvényjavaslat általános vitáját folytatta ma a Ház.

Amíg azonban a Ház a perrend vitájához ért, része volt egy igen érdekes és pikáns látványosságban. Kelemen Samu napirend előtt kimagyarázta Boreakayra modott multkori szavait, mire felállott Polónyi és kifejtette, hogy miért nevezte ki Boronkayt a kereskedelmi törvényszék elnökévé. A ravasz prókátor azonban kisiklott, mikor e munkába fogott. Amit mint egykori igazságügyminiszter mondott egy bíróság és néhány bíró becselenségéről, az kínos mozgást idézett elő mindenütt.

Polónyi is észrevette, hogy megbotlott és hamar befejezte Boronkay igazolását.

De Kelemen ki akarja használni a kedvező hangulatot és Boronkay jogászai értékelését sietett leszagezni, amit helyesléssel fogadtak a jobboldalon, de — jellemző — idegesen hallgattott a néppárt. Vajjon miért?

A perrend vitáját a kisgazdák vezére, Szabó István kezdte, nagyon értelmes beszéddel, amely tele volt egy gyakorlati ember okos megfigyeléseivel.

aninóknek őket elképzelte s nem azok az alakok voltak, melyek az éj csendes óráiban irasztala előtt megjelentek s álmaik benépesítették. Azok ott be voltak festve a szemöldökükig, mely alatt szemük olyan volt, mintha fekete türegből néztek volna ki. Ahogy éppen ismerős arcot kerest, belépett az igazgató. A költő épp hozzá igyekezett s meg akarta neki mondani, — neveltséges döröcség — hogy a darabját ne adják, nem akarja, nem enged meg, mert ő nem írta. Misztifikálta a közönséget és az igazgató-ságot s másnap reggel öngyilkos lesz. S isten tudja, hogy még miket akart volna összebeszélni.

Alig tett két lépést, a színpalak mögül a rendező bujt ki s valamit gyorsan sugott az igazgatónak. A zenekar rákezdte, mit azonban megszavart az ülések deszkájának föl-lecsapdósása, a halk moraj, a ruhák és színlapok suhogása, a törzsvendégek és jegybérlők kölcsönös üdvözlése. Nem vette le szemét az igazgatóról. Majd, ha elvégzi a rendezővel való beszélgetését, majd odalép hozzá s elmondja neki a mondanivalóját. A rendező valamit magyarázott, az igazgató közönyösen hallgatta, a zenekar játszott a függöny mögött. Ugy érezte, hogy meg kell bolondulnia. Ugy rémlett neki, mintha nem lenne szerzője annak a darabnak, melyet annyi akadály leküzdése után végre színre akartak hozni; úgy képzelte, hogy mindazokat a jeleneteket, melyektől nagy sikert várt, nem ő

És aztán megint Polónyi szólalt fel, hogy ezuttal a perrendtartásról mondja el jogászai véleményét.

De jellemző, hogy míg a leleplezéseit szüfolt padsorok hallgatták, addig a jogi szakfejtetései csak nagyon kevesen voltak kíváncsiak.

A szakkérdések csak addig érdeklik az embereket, míg pikantéria tapad hozzájuk...

Az üléstől a következő tudósításunk szól: Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Rudnyánszky György, Mihályi Péter, Zlinszky István.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök jelenti, hogy a miniszterelnök átirata szerint gróf Wickenburg Istvánt fiumei kormányzóvá nevezte ki a király. (Éljenzés.)

(Napirend előtt)

Kelemen Samu szólal fel és szerdai beszédének azt a passzusát magyarázza, amelyben azt mondta, hogy a kereskedelmi és váltótörvényszéken történt kinevezések azt az impressziót keltik, mintha Arany János „Családi kör“-ét látná az ember. Kijelenti, hogy ezt csak tréfásan mondta, a mit a Ház derültsége is jelzett, továbbá az is, hogy a kinevezés később történt, mint az egyik képviselőre nézve kellemes lehetett volna.

(Polónyi teleplez.)

Polónyi Géza reflektál Kelemen Samu szavaira s különösnek tartja, hogy most, harmadféltől után vonják felelősségre egy kinevezésért. De megfelel a támadásokra: az a kinevezés nem lehetett családi jellegű, mert ő nem volt miniszter, mikor az megtörtént.

A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék élén kiváló ember állott, aki érdemes volt a nagyrabecsülésre, de adminisztratív ügyekben szükség volt olyan vezetőre, aki ezeket is rendezni tudja. A váltótörvényszéken, különösen a cégjegyzés terén hallatlan visszaélések voltak. A cégjegyzések valósággal üzletszerűleg kezeltettek. Így volt egy bíró, akinek nevét minden budapesti ügyvéd ismeri s aki amint állást foglalt egyik vagy másik fél javára, azonnal felkereste ennek ügyvédjét és kölcsön, meg előleg címén vette igénybe szivességet. (Zaj.)

szerveztette volna, hanem az egyiket Shakespeareban, a másikat Goethénél, a harmadikat Sardounál olvasta. Olybá tűnt föl neki, mintha azok a gondolatok, melyeket a hőse szájába adott, mindennapi, sekélyes, banális gondolatok volnának. Leiki szemei előtt végigvonult az egész kézirat s rémülettel érezte, hogy jobb lett volna e helyett a barátaival teázni hosszú téli estéken.

A rendező eltávozott s a gépmester foglalta el a helyét. Aggódó arccal mutatott a színpad háttérjébe, hol az igazgató nagy részvétet kifejező arccal állott s megremültnek látszott. Dicső! Talán történt valami? Talán szerencsétlenség? Talán az egyik színész megölte magát szerencsétlen véletlen folytán, ha ugyan nem tűz ütött ki a deszkákon.

Ha igaz lenne! Akkor meg lenne mentve.

A gépmester is eltávozott — a költő az igazgatóhoz rohant — mire harmadszor is megszólalt a harangjel. Idegen, erős kéz ragadta meg a színpalak mögött s a függönyöket felhúzták. Vakító fény áradt el szerteszét — a nézőtér elsötétült s ime, a saját szavait már a színészek ajkairól ballotta. — — —

A halántékához kapott — melyet kivert a hideg verejték — de mégis egyszerre jól érezte magát. A nagyon erős fény öntudatra keltette s megmentette.

Felkiáltások: Így beszél egy volt igazságügyminiszter! (Mozgás.)

Polónyi Géza: Tudja minden ügyvéd, hogy kicsoda ez a bíró. (Zaj.) Most már nyugalomba vonult és én abszolúte nem számítok arra, hogy az illető megnevezésével magam itélkezsem egy volt bíró felett. Ezek az indokok voltak azok, melyek engem arra birtak, hogy az V. kerületi járásbíró nagytehetségű vezetőjét, kiváló adminisztrátort, állítsam a váltótörvényszék élére. Az illető még soros is volt, tehát nem lehet semmi különös ebben a kinevezésben.

Kelemen Samu tiltakozik az ellen, hogy ő személyében meghurcolt volna egy köztisztelőben álló bírót, ő csak a jogászai értékéről nyilatkozott és amit erről mondott, azt fenn is tartja.

Hivatkozik arra, hogy a Jogász-Egyletben, mely az ország legkiválóbb jogi testülete, egyértelműleg gyakoroltak elítélő véleményt Boronkay felett. Ő csak szerény visszhangja volt az ott kialakult ítéletnek. Bizonyítani kívánja...

Szmrecsányi György: Ez nem személyes kérdés. (Zaj.)

Molnár János: Hol az elnök? (Mozgás.)

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ne lépje túl a személyes kérdés határát.

Felkiáltások a jobboldalról: Halljuk, halljuk! Csak folytassa!

Kelemen kijelenti, hogy csak véleményét akarta fentartani és ezzel be is fejezi felszólalását. (Helyeslés jobbról. Mozgás a néppárton.)

Következik

(a polgári perrendtartás)

tárgyalása, melyhez ma elsőnek

Szabó István (gazdapárti) szól. A javaslatnak azt az intencióját, hogy a szóbeliség a perrendtartásban kiterjesztessék, a nép érdekében föltétlenül üdvösnek tartja. Az ügyvédképviselők azért nem támogatják a javaslatnak ezt az intézkedését, mert hiszen ők meg akarnak élni. (Derültség.) A bírói illetékesség ügyét nem tartja megállapítottnak a törvényjavaslatban. Legfontosabb azonban a könyvkivonatok illetékességére vonatkozó paragrafus, amelynek a javaslatban foglalt alakja felel meg a nép érdekeinek. Elmond egy esetet, hogy egy tisztességtelen ügynök hogyan csapott be egy családot varrógéppel. Az ilyen tisztességtelen kereskedelem ellen szükség van arra, hogy a szegény nép a maga lakóhelyén, az általa ismert bíróságnál pörölhessen. Fentartja a törvényjavaslat e részének eredeti formáját. Sajnálja, hogy itt osztályérdekeket hoznak szóba, mert itt nincs agrár-érdekről és merkantilérdekről szó, itt a szegény népről és az igazságról van szó. (Zajos helyeslés és taps.) Akik a népet óvni akarják, el is fogadják a javaslatot, mert itt csak a tisztességtelen kereskedelemről van szó. (Helyeslés.) Az igazságügyminiszterhez fordul, akiről tudja, hogy egy olyan egyesülésnek volt tagja, melynek célja a nép felvilágosítása és segítése. Épen ezért elvárja, hogy a miniszter is az eredeti javaslat mellett foglal állást. Előre jelzi, hogy e szakasznál névszerinti szavazást fognak kérni, hogy a nép láthassa, kik az ő igazi képviselői. (Helyeslés és taps.)

(Távozónoklat.)

Polónyi Géza: A törvényjavaslat azért rendkívül fontos, mert igen nagy kihatással van a jövőre, amennyiben a jogegységet kívánja megállapítani. Azt az elismerést azonban, amely az előadónak a javaslatért kijár, nem alkalmazhatja az igazságügyminiszterre. Mert míg az előadó ragaszkodott eredeti álláspontjához, a miniszter engedett abból. A javaslat szerinte a függetlenségi párt sok évtizedes küzdelmeinek eredménye.

Egy hang jobbról: Miért nem csinálta meg?

Polónyi Géza: Ha a képviselő ur mindazt meg tudná csinálni, a mit a függetlenségi párt megcsinált, akkor nagyrabecsülném, mint olyan embert,

a ki többet tud alkotni annál, a mennyire az emberi erő képesít.

Darvai Fülöp: A magyar jogászság csinálta!

Polónyi Géza: Azt igyekszik bizonyítani, hogy a munkapárt következtelenül járt el a javaslattal szemben, a mennyiben — némely értekezlet után — azt igyekszik kitessékelné a pártból, aki a miniszteri javaslat mellett foglalt állást. Maga a miniszter is olybá tűnik fel, mintha nem a maga javaslata mellett foglalna állást, hanem azok mellett, a kik ellenzik. (Zaj. Ellentmondások.)

Felkiáltások jobbról: Ezt nem mondta! Ne oszvarjon!

Székely Ferenc igazságügyminiszter (int a kezével és fejével.)

Elnök (csönget.)

Polónyi Géza: Maradjon az igazságügyminiszter ur az első szerelménél, a javaslat eredeti szövegezésénél és ne forduljon afelé az irányzat és mozgalom felé, a melynek Sándor Pál és Vázsonyi Vilmos a mesterei, főmesterei és nagymesterei...

Egy hang balról: Várady Zsigmond dr.!

Polónyi Géza: A Szent László-páholyt nem akarom említeni! (Zaj.) Rátér a javaslat részleteinek méltatására, főleg annak Horvátországgal való viszonyukat érintő részeire. Kérdést intéz a miniszterhez, mi a véleménye afelől, hogy a perrendtartás nemcsak a törvényalkotás, hanem a végrehajtás jogát is Horvátországra ruhazza s ezzel egyszersmindenkorra egy jogot ragad ki Magyarországra kezéből. De kérdezi, meg van-e védve a jogegység akkor, ha Fiumében és Horvátországban horvát nyelven ítélnék magyar állampolgárok felett.

Szukics Dezső: Miniszter korábban miért nem vette észre? (Zaj a baloldalon.)

Polónyi Géza: Hálás vagyok a képviselő urnak, hogy e közbeszólásával alkalmat adott kijelentnem, hogy az erre vonatkozólag akkor elkészített törvényjavaslat itt van a fiókomban. (Nagy zaj. Közbeszólások.)

Szukics Dezső: Gyöngye dolog!

Elnök (csönget): Szukics képviselő urat figyelemzettem, ne zavarja a szöveget.

Az elnöki széklet Návay Lajos foglalja el.

Polónyi Géza: A horvát kérdés mellett fontos Fiume ügye is. A fiumei járásbíróság különleges intézkedés alatt áll, melyet az 1871. évi miniszteri rendelet határoz meg. E szerint Fiumében egy a törvényszéki elnök által kiküldött törvényszéki bírő áll a járásbíróság élén.

Ahhoz tehát, hogy a járásbíróság Fiumében is külön működhesse, az eddigi állapot megszüntetése szükséges. A fiumei tárgyalások nyelvére nézve is reformnak kell történni. Felszólítja az igazságügyminisztert, hogy a mostani 42 éves állapotot szüntesse meg. Mindezekre megnyugtató választ óhajt.

Ezután szünetet kér, amit az elnök megad.

Szünet után Polónyi folytatja beszédjét. Szakszerűen foglalkozik a perrendtartás kérdésével. A bírói illetékességi törvény: szükségesnek tartja. Nagyon megfontolandónak tartja az értékhatar ilyen nagymérvű felemelését. Szól azután a könyvkivonati illetékességről. Követeli, hogy a tőzsdebíróság ügye is a javaslatban rendeztesse. Álláspontja, hogy a kereskedelmi és váltótörvényszék megszűnése attól függ, hogy vajjon bekövetkezik-e a tőzsdebíróság reformja. Nem tartja helyesnek, hogy a házassági perekbe bevonják a királyi ügyészeket. Kiváltságos könyvkivonati illetékességet nem fogad el. Könyvkivonati illetékesség tekintetében Ausztria illetékességét sem fogadja el. Az illetékességgel az osztrák kereskedelemnek adna a törvény privilegiumot. Foglalkozik a miniszteri módosítással, amely ma már tárcakérdéssé lett. Végül beszédének befejezésekor kijelentette, hogy csak abban az esetben fogadja el a javaslatot, ha a miniszter kifogástalan megnyugtató választ ad.

(Miniszteri védelem.)

Székely Ferenc igazságügyminiszter az előrehaladott idő miatt nem óhajt felelni a felszólalásokra és csak szűrt szóval felel, hogy Polónyi azon kijelentésével szemben, mintha a kereskedelmi és váltótörvényszék volt elnöke alatt rendellenességek vagy szabálytalanságok lettek volna a törvényszéken, megvédje a volt elnököt. Az előfordult visszaélés teljesen jelentéktelen volt, ezért az elnököt támadni nem lehet.

— Nem is támadtam, — szólt közbe Polónyi.

Székely Ferenc: Ha Polónyi képviselő ur azt hiszi, hogy amit mondott, dicséret volt, akkor egyéb megjegyzésem nincs.

A vitát ezután félbeszakították és a holnap ülése napirendjének megállapítása után az ülés véget ért.

Aradi állami tanítók ellentállása.

— Beszélgetés a tanfelügyelővel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Még el sem simultak azok a hullámok, amelyeket a tanárok mozgalma vert magasra, máris újabb nyugtalanság észlelhető a tanügyi munkások között. Az állami tanítók országos egyesülete heves és ekeseredett hangulataiban lefolyt választmányi ülésén elhatározta, hogy november 18. án rendkívüli közgyűlést tart Budapesten az új városháza termében s arra az ország valamennyi állami tanítóját meghívja. A meghívók már szétmentek s a tantestületek tömegesen jelentik be képviselőjüket. A legtöbb tanítótestület azonban testületileg jelenik meg. Amint a jelekből következtetni lehet, ez a gyűlés a híres 1905. november 9-iki gyűlésnél is látogatottabb s izgatottabb lefolyású lesz. A napirenden egyetlen pont szerepel: az állami tanítók sérelmei. Követelik a tanítók, hogy az 1907. XXVI. t. c. 1. §-án kívül az egész törvényt helyezték hatályon kívül, ám azt a §-t, a mely kimondja, hogy „Az állami tanító állami tisztviselő” becsületesen hajtsák végre s a tanítókat úgy fizetés, mint lakbér és nyugdíj tekintetében a velök egyenlő képesítésű állami tisztviselőkkel egyenlő bánásmódban részesítsék, a szolgálati viszonyukat azonos elvek szerint szabályozzák s az érdemes tanítók előléptetését biztosítsák s a tanfelügyelői pályát a nem szakemberek elől zárják el. A tanárok akciójának sikertelensége nagy hatással van az állami tanítók mozgalomára és elfoglalandó álláspontjára s az egyesület kebeléből arról értesítenek bennünket, hogy az egyesület vezetősége alig fogja tudni megakadályozni annak kimondását, hogyha kérésüket, amelynek teljesítésére már számtalan ígéretet kaptak, nem teljesítik, a passzív rezisztenciát keresztül viszik. Lemondanak mindazokról a funkciókról, amelyeket különben sem fizettek meg soha, de amelyek teljesítése nélkül tulajdonképpen a népnevelői hivatás teljes betöltéséről beszélni sem lehet.

Az aradi tantestület egyhangú határozatában már is kimondta: Minden egyesületből, így az Aradvidéki Tanítóegyesületből is kilépnek iskolai munkájukon kívül semmi más munkát nem végeznek.

(A kilépés bejelentése.)

Ma az aradi állami tanítótestület a következő átiratban jelentette be Kovács Vince elnöknek az Aradvidéki Tanítóegyesületből történt kilépését:

Az Aradvidéki Tanítóegyesület tek. Elnökségének Aradon! Alulírottak mély sajná-

lattal értesítjük a tek. elnökséget, hogy súlyos anyagi helyzetünk nyomozható hatása alatt az A. V. T. Egyesületből való kilépésünket vagyunk kénytelenek bejelenteni. A csekély tanítói fizetés és a mindjobbra emelkedő drágaság kényszerít bennünket ezen elhatározásunkra, mert lehetetlenségnek tartjuk, hogy jövedelmünkől bármily egyesületben tagsági díjat fizetni képesek legyünk. A jövőbe vetett reményünket is teljesen elvesztettük, midőn tapasztaljuk, hogy jogos és méltányos kéréseink mindenütt elutasító válasza találunk. Egyetemleges elhatározással minden egyesületből kilépünk s mindaddig, míg anyagi ellátásunk orvoslást nem nyer, a visszavonulásra kényszerít bennünket gondterhes helyzetünk. Kilépésünk tudomásul vételét kérve, vagyunk kiváló tisztelettel Arad, 1910. november hó 18-án. Gyovay Pál, Keresztény Anna, Hanthó Jolán, Kiss Zoltán, Brenner József, Strumberger Oszkár, Nikitscher József, Harmat Ferenc, Krümmér Mátyás, Maros-h Róza, Tichy Ferenc, Almási Ilonka, Vekov János, Stegena Andor, Zima Arthur, Vadár Menyhért, Györgyevits Gyula, Priegl Paula, Boros Kálmán, Pataki János, Nagy Ignác, Kádas Aranka, Nádrai György, Bartos Ilona.

(Varjassy tanfelügyelő nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny tudósítója felkereste Varjassy Arpád királyi tanácsos, tanfelügyelőt és megkérdezte, vajjon milyen álláspontra helyezkedik a tanítók eme elhatározó tetteivel szemben.

— Zokon esik nekem — mondotta a tanfelügyelő, — hogy öntől kell értesülnöm erről a dolgról és az állami iskolai tanítók a háttá mögött, az én megkerülésemmel határozták el magukat erre a lépésre. Ezt nem vártam azoktól a tanítóktól, akiknek én apai barátjuk voltam és vagyok. Igen sok nevet tudnék említeni ebben a névsorban, akit én a magam iniciatívájából hoztam el az elmaradt falusi életből és teremtettem számára kulturált életmódot, alkalmat adtam, hogy szellemileg és anyagilag gyarapodjék. A kérdésnek a személyes részét ezzel el is intéztem.

— Ami már most a dolog meritumát illeti, — folytatta a tanfelügyelő — a következőket kell megjegyeznem: A tanítók fizetésének rendezéséről három törvényt alkotott a parlament. Az 1893. évi XXVI. t. c., mely még Csáky Albin gróf idejében keletkezett és ebben 600 koronás minimum van megállapítva. Az 1907. évi XXVII. t. c. azonban már sokkal bőkezűbb, mert ebben már 1000 korona a legkisebb fizetés, illetőleg az alkalmaztatási hely szerint 1100 és 1200 korona és emelkedik 2000, illetve az igazgatóknál a 400 korona pótékkal 3000 koronáig. De nem szabad szem elől téveszteni a lakbért, illetve az igazgatói lakást továbbá az iparostanone és a gazdasági ismétlő iskolában végzett tanításért járó és egyéb más mellékjövedelmeket. Nincs egyetlen foglalkozási ág sem, melyben oly sok ideje lenne valakinek mellékjövedelem szerzésére, mint a tanítónak. Az új rendezés szerint háromszorosra emelkedik a jövedelem és azt hiszem nem lehet ok az elégedetlenségre.

— Hozzám még hivatalosan nem érkezett jelentés arról, hogy a tanítók az 1868. XXXVIII. t. c. 147. szakaszával megalkotott törvényes testületből kiléptek és ezért ez irányban követendő eljárásomról még nem nyilatkozhatom. Az említett szakasz szerint a községi, nép és polgári iskolai tanítók kötelesek minden tanterületben tanítói testületeket alkotni.

Az aradi orvosszövetség az alispánhoz.

(Lehet-e a hatósági orvos pénztári tisztviselő?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Megírtuk nemrégiben, hogy az orvossztrájk megszűntével elérkezett annak ideje, hogy az orvosok, minthogy ezután a munkásbiztosító pénztár tisztviselői lesznek, letegyék a hivatal esküt. Mielőtt azonban a pénztár az orvosokra megkötés a szerződést, illetve felesketésüket tisztviselőkké, azt a vitás kérdést akarja rendezni, vajjon hatósági orvos lehet-e a munkásbiztosító pénztár felesküdött tisztviselője és mint ilyen alárendelhető-e a pénztár igazgatósága által megállapítandó fegyelmi szabályzatnak. Ennek a kérdésnek végleges rendezése nagy fontosságú, minthogy Arad megye községi orvosai ugyazóván kivétel nélkül egyuttal pénztári orvosok is.

Ennek a kérdésnek rendezése céljából az orvosszövetség aradi kerülete megkeresést intézett Dálnoky Nagy Lajos alispánhoz, s ebben kérdést intéz a szövetség az alispánhoz, vajjon megengedhetőnek tartja-e azt, hogy a megye községi orvosai esküt tegyenek a pénztár vezetősége előtt.

Dálnoky Nagy Lajos dr., mielőtt a nagyfontosságú kérdésben döntene, a megkeresést áttette Borsos Béla dr. vármegyei főorvoshoz, hogy a tárgyban való véleményét kikérje tőle.

Alkalmunk volt Borsos Béla dr. főorvossal ez ügyben beszélni, s ki a következőket mondta:

— Az én véleményem szerint arról, hogy megyei s más hatósági orvosok a munkásbiztosító pénztár tisztviselői legyenek, illetve hivatali esküt tegyenek, s ezzel iragukat a pénztár vezetősége által megállapított vagy megállapítandó fegyelmi szabályzat rendelkezései alá vessék, szó sem lehet. Nem lehet azért, mert lehetetlen dolog az, hogy valaki két intézmény kétféle fegyelmi szabályza alá tartozzék. Ez annál kevésbé is lehetséges, mert igen könnyen megtörténhetik az, hogy a vármegye és a pénztár fegyelmi szabályzatának valamelyik intézkedése ellentétbe kerül a másikkal s ekkor meg van a baj. Amellett igen különös helyzetek állhatnak elő. Például, ha a pénztár, s óval egy állami intézmény, fegyelmi eljárást indít valamely orvos-tisztviselője ellen, aki véletlenül megyei orvos is, akkor a vármegyének is fel kell tüggesztenie az illetőt. Szóval egy ember bünhődni fog akkor s olyan fórum által, amikor és ahol abszolúte nincs helyén a büntetés, minthogy az illető semmi olyast nem követett el, amely ennek az intézménynek fegyelmi szabályzatába belefűtközne. S ez az eset számtalanszor megismélőthetik. A vármegye természetére sem szolgáltatja ki vala mely tisztviselőjét egy más intézmény kényének.

Ezzel a véleménnyel szemben Bak Sándor, az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár ügyvezető igazgatója a kérdéssel a következőképen nyilatkozott:

— Feltétlenül meg kellene engedni azt, hogy a hatósági orvosok egyuttal pénztári tisztviselők legyenek, szóval, hogy hivatali esküt tehessenek, már csak a vármegye közegészségügyének érdekében is. Mert hiszen ha a községi orvosok egyuttal pénztári orvosok is lehetnének, akkor az a sok üresedésben levő községi orvosi állás mind betöltés alá kerülne, mert akkor így a dupla fizetésű állásra akadna pályázó is. Különböz pedig biztos tudomásom

van arról, hogy a belügyminiszter ezt a hosszan vajdó kérdést rendszert uton fogja szabályozni, még pedig aképen, hogy megengedi majd a hatósági orvosoknak a hivatali eskü letételét.

Aradi kereskedők

Tisza Istvánhoz.

— A polgári perrendtartás méregfoga. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad november 18.

Az aradi kereskedelmi testület és az Aradi Kereskedők Köre ma közös levelet intézett Tisza István gróf, Arad város országgyűlési képviselőjéhez az iránt, hogy a polgári perrendtartásnak a könyvkivonati illetékességet illető szakasza ügyében a kereskedők érdekeiért szót emeljen.

A levél így szól:

Immár a képviselőház előtt fekszik a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat, amelynek a könyvkivonati illetékességről szóló szakasza esztendőnk óta állandó egrodalomban tartja a magyar kereskedők nagy részét. Feleslegesnek tartjuk, hogy Nagyméltóságod előtt, aki kétségen kívül alapos ismerője a kérdésnek, fejtegetessük a következményeket, amelyek e sokat vitatott törvényszakasz életbelépte esetén a kereskedőkre hárulnak, csak azért ualunk ezekre, hogy idékoljuk azon helyzetet, amely benőnket, Arad kereskedőit arra késztet, hogy a tizenkettedik órában Nagyméltóságodat mint városunk képviselőjét arra kérjük: álljon e kérdésben a szorongatott kereskedelmi érdekek mellé.

Sokkal inkább tiszteljük Nagyméltóságod egyéniségét, a dolgok alapos tanulmányozására és helyes megismerésére alapított meggyőződését, hogy sem e kérdésben hosszasan kapacitálni igyekezzünk. Miuázt azonban a javaslat körül a sajtóban és a polgári körökben támad viták alatt az a vélemény is fölmerült s talán hiteltre talált, miatha e kérdés a vidéki kereskedőket a javaslat káros hatásáról nem tartanának s ezért a kérdést szinte közömbösen tekintenék, — azzal a bizalommal, amely yal minden kérdésben választópolgárai kerülettük képviselőjével szemben tartoznak s amely bizalom készségesen fűz Nagyméltóságodhoz, meg akarjuk vitáztatni a valóságot. Az aradi kereskedők, több ízben, a fővárosi szaktestületek kezdeményezése nélkül is állást foglaltak a polgári perrendtartásnak a könyvkivonat illetékességét szabályozó szakasza ellen, amelynek kereskedőellenes, vagy legalább is a kereskedők anyagi érdekeit súlyosan érintő tendenciáját elvitatni alig lehet. Nem egy, a központból vezényelt mozgalomhoz való csatlakozás volt a mi tiltakozásunk, de a komolyan átértzett, egyre közelebb jutott veszedelem felismerése, amellyel szemben most már csak az objektíven ítélő tudó, a kereskedők iránt elfogulatlan államférfiaktól várunk védelemet.

Mint az aradi kereskedők érdekeinek védelmére hivatott testületek vezetői, mint Arad polgárai egy részének megbízottai, azzal a kéreessel fordulunk Nagyméltóságodhoz: méltóztatassék a perrendtartásnak a könyvkivonati illetékességét szabályozó eredeti szakasza helyett az igazságügyminiszter ur által koncedált s a kereskedőket némiképen megnyugtató szöveget elfogadni és támogatni. Az aradi kereskedelmi testület: Tedeschi Viktor elnök, Éles Ármin alnök, az Aradi Kereskedők Köre: Hegyi Albert elnök, Faragó Rózsó titkár.

Nőiro a nőirókról.

(A Kölcsey-egylet zsúrja.)

A Kölcsey egyesület mai második zsúrára Jögrné Draskóczy Ilmt, a kiváló poétanőt hivta meg, s bizonyos, hogy a vendég nagyban hozzájárult a mai felolvasó est sikeréhez. A város háza nagytermét zsufolásig megtöltötte a többnyire hölgyekből álló közönség, amely Jögrné Draskóczy Ilmt valósággal ünnepelte, de egyuttal sokat taposott a többi szereplőknek is.

A mai zsúrt Szöllösi István titkár Csiky Gergelyről tartott megemlékezés vezette be. Csiky Gergely halálának holnap lesz a tizenkilencedik évfordulója. Ez alkalomból az előadó megemlékezett Aradváros díszpolgárán, a kiváló drámaírónak haláláról, a szobrára megindult gyűjtésről. Majd annak a reményének adott kifejezést, hogy a nagy író halálának huszadik évfordulóján, a jövő évi november 18-án az aradi közönség áldozatkészsége és a Kölcsey-egyesület vezetőségének buzgó munkássága mellett a közadakozásból állítandó Csiky szobrot is lehet leplezni. Ezután az előadó méltatta Csiky Gergely munkásságát, fejtegette, hogy Csiky úgy a magyar irodalomban, mint a társadalomban is díszes hely illti meg.

Wagner János professzor a természetnek a fajok fontartására irányuló gondolkodásáról tartott érdekes előadást. Könyved népszerű stílusban, faliképekkel illusztrálva mutatott rá a természetnek azon gondos óvintézkedéseire, amelyek az egyes fajok fenmaradását célozzák. Az élvezetes szabadelőadás igen tetszett a közönségnek.

Jögrné Draskóczy Ilma néhány magyar nőiróról tartott felolvasást. Szalay Fruzina, Czöböl Minka, Erdős Renata, Alba Novis, Nil, Kafka Margit és Krúszelyi Erzsike költészetét ismertette színesen és nagy közvetlenséggel. Az egyes költőnőket különös kritikai érzéssel bírálta és nagy átérzéssel adott elő mutatónul mindegyikről egy egy költeményt, vagy költeményrészt. Végül a költőnő most megjelent Melódiák című költéséből olvasott fel néhány verset, amelyek a közönség részéről osztatlan tetszésben részesültek.

Felolvasott költeményeinek egyike a következő:

Ellenkezés.

Leány:

„Nem, nem! Sohasem! Hiába kórsz!
Hiába ostromolsz, remélsz!
Szívem közömbös, ajkam jéghideg:
Vágyódásodat nem is érti meg.
S kíváncsiság se hajt, hogy tudjak róla:
Milyen lehet a férfiaknak csókja.
— És azt szeretném látni, hogy vajjon:
Ki kényszerít rá, ha nem akarom?!“

Legény:

„Érőszak nem vezet a szerelemhez.
S nem is teszem. Csak így a két karom
Gyöngéden, lágyan köréd kulcsolom
És selyemfűrtös ifju fejedet
A szívemre vonom.
S így tartalak hosszan, — soká, — ölelve:
Mig karosn tested bele megremeg,
Mig tele lesz könnyekkel szemed,
Mig arcod hajnalszínre fölpirul
S szived viharzik mondhatatlanul,
S akkor — édes, dacos kis ajkadat
Ideadod: magad...“

Sikertelen miniszterbuktatás.

— Elcsendesedett mozgalom. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 18.

Tisza István gróf tegnapi állásfoglalása eldöntötte a perrendtartás vitás szakaszának kérdését. Miután a munkapárt nemcsak pártkérdéssé nem tette az igazságügyminiszter módosítását, hanem kifejezetten meg is engedte, hogy a párt tagjai a javaslatról meggyőződésük szerint felszólalhassanak és szavazhassanak, a módosítás ellenzői nagy többségre jutottak és így a módosítás elvetése kétségtelenül volt.

Nem tárcakérdés.

Megállapítható most már a Jueth-párt tagjainak állásfoglalása is egy két kivétellel. E pártról azt hitték, hogy a munkapárt radikális szárnya iránt való simpatiaiból tartózkodni fog attól, hogy Székely Ferenc miniszter ellen tüntessen és opponáljon. Ezt a feltevést ma maga a párt cáfolta meg, tüntetlen helyeselte és megtapsolta a módosítás ellenzőinek felszólalását.

Mivel így a kérdés érdemi részét elintéztve látták, a tegnapi mozgalomnak ma nyoma sem volt a Házban. Csak arról beszéltek még, hogy a kétségtelen vereség után a miniszter megmarad-e állásában vagy nem.

A munkapártban a kérdést elintézték tekintették az igazságügyminiszter javára. Arra való figyelemmel, hogy a tegnapi pártértekezlet kimondta, hogy az állásfoglalást szükségesnek nem tartja, ma az igazságügyminiszter is ilyen értelemben nyilatkozott. Mikor Polónyi beszédében a pártkérdést feszegette, Székely Ferenc közbeszólt:

— Ez nem pártkérdés, hanem tisztán szakkérdés.

Majd más alkalommal, mikor Polónyi azt mondta, hogy a miniszter kötötte magát a módosításhoz, Székely tagadólag intett és ingerülten szót közbe:

— Nem a módosításhoz, hanem általában a javaslethez.

Polónyi később megint tárcakérdésről beszélt, erre Székely még ingerültebben mondta:

— Ez nem tárcakérdés. Magamtól elmegyek, de meneszteni nem hagyom magam.

Khuen helybenhagyólag intett, míg Polónyi általános derűtség között ezt mondotta:

— Jaj kérem, én is azt mondtam valamikor.

A tegnapi mára történt változást legjobban illusztrálja az, hogy ma a legelőnébb képzelőtehetségű politikusok se beszéltek az igazságügyminiszter utódjáról.

Az agráriusok örülnek győzelmüknek és megszüntettek minden további atciót. Károlyi Mihály gróf különben ma a Ház folyosóján ki jelentette, hogy a palotájában tegnap délután tartott értekezleten résztvett vegyesen minden pártihoz tartozó képviselő, de munkapárti egy sem volt ott.

Kereskedők a miniszterelnöknél.

A budapesti belvárosi kereskedők is iparosok harmadtagú küldöttsége tisztegett ma a képviselőházban Girardi József vezetésével Khuen gróf miniszterelnöknél a könyvkivonati illetékesség dolgában. A küldöttség vezetője rámutatott arra, hogy a kereskedőknek és iparosoknak sajátos hitelviszonyaik következtében van szükségük a könyvkivonati illetékességre, amit már negyven év óta élveznek. A kereskedelmeknek semmiesetre sincs kifogása az ellen, ha

a visszafizetések megállítására legszigorubb intézkedéseket léptetnek életbe, de magától a jogtól ne fesszák meg, mert ez az elég gyenge alapon álló magyar kereskedelem életerejét sorvasztaná.

Azután Krámer József dr. tolmácsolta a küldöttség kérését, mire Khuen miniszterelnök a következő választ adta:

Tisztelt Uram! Nagyon szívesen v. szem kérésüket, amennyiben írem magamnak is az az álláspontom, hogy ha a javaslatnak a bizottság által elfogadott szövege minne keresztől, ez kissé túlzott változásokat idézne elő és sok jogcs és megvédendő kereskedelmi érdek volna megsérve. Ez vezetett engem arra, hogy ráálljak arra a közveitő indítványra, amelynek interjúja az, hogy a tisztességtelen kereskedőt ne védje meg, viszont a tisztességes kereskedőnek módot ad arra, hogy a maga jogát teljesen érvényesíthesse. Kilátásba helye hetem az uraknak, hogy annak idején, mikor erre a könyvkivonati illetékességi szakaszra kerül a sor, teljes erővel fogom képviselni a mi álláspontunkat, amely az összes tényezők érdekeinek méltányos kielégítését kívánja. Hiszen nem lehet a kormányznak semmi más hivatása, mint az, hogy a tisztességes kereskedelmet meg kell védeni és a tisztességes fogyasztót arra kell szorítani, hogy kötelezettségének mindenben eleget tegyen. Ez pedig általános érdek, s ezt a kormány teljes erejével fogja képviselni.

A küldöttség tagjai megnyugvással vették tudomásul a miniszterelnök válaszát.

Az indemnitás tárgyalása.

Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter által tegnap beterjesztett indemnitási törvényjavaslatot a képviselőház pénzügyi bizottsága hétfőn, folyó hó 21 én délután hat órakor kezdi tárgyalni. Erre az ülésre Láng Lajos az indemnitáson kívül a földgázról szóló törvényjavaslatot is napirendre tűzte. Ennek előadója Kenedi Géza dr., az indemnitás Hegedüs Loránt.

A pénzügyi bizottság már valószínűleg hétfőn tárgyalja és elfogadja az indemnitást. A Ház keddi ülésén az előadó be fogja terjeszteni jelentését, kérni fogja annak kinyomatását és a lehető legrövidebb időn belül való napirendre tűzését. Ez a legrövidebb határidő péntek, november 25-ike lesz. Ekkor a Ház minden valószínűség szerint félbeszakítja a perrendtartás vitáját és megkezdi az indemnitás tárgyalását.

A bankkérdés.

Budapestről jelentik: A bankformulát ma irták alá Lukács és Bilinszky miniszterek, továbbá a közös bank vezetősége. Popovics bankkormányzó és a közös bank vezérmemberei most Budapesten tartózkodnak, mert itt tartják meg a közös bank tanácskezését, a mely a kormányok megállapodása dolgában fog határozni.

A miniszterelnök utazása.

Budapestről jelentik: Khuen gróf miniszterelnök holnap este Bécsbe utazik és vasárnap részt vesz a közös miniszteri értekezleten.

Elhalasztott minisztertanács.

Budapestről jelentik: A mára kitűzött minisztertanácsot holnap délelőttre halasztották. A tanácskozáson foglalkozni fognak Székely miniszter dolgával is.

A jövő évi ujoncjutalék.

Budapestről jelentik: Hazai Samu honvédelmi miniszter a képviselőház egyik legközelebbi ülésén be fogja terjeszteni a jövő évi ujoncjavaslatokat. A honvédelmi kormány a normális ujoncjutalék megajánlását fogja kéni az országgyűléstől.

Budapestről jelentik: Egy könyvomatot azt a hirt hozta, hogy az ujoncjavaslatot a kormány már a napokban a Ház elé terjeszti. Ezzel szemben félhivatalosan jelentik, hogy az ujoncjavaslatlalt a minisztertanács még egyáltalában nem foglalkozott s ennélfogva a javaslat a legjobb esetben is csak decemberben kerülhet a képviselőház elé.

A nemzeti munkapártból.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt körében ma este élénk élet uralkodott. Fent voltak Khuen, Lukács, Székely, Serényi, Hazai miniszterek. Élénk vita folyt a tagok között a perrendtartás ismeretes részleteiről. A perrendtartás ügyével kapcsolatosan beszélgettek a lapokban megjelent ama hírekről, amelyek Székely miniszter lemondásával foglalkoztak. Rámutattak arra a tényre, hogy Székely csak a javaslat egészéhez kötötte magát, a részletekre nézve a tegnapi pártkonferencia teljesen szabadságot adott a párttagoknak. Mindezek a momentumok a lemondás alaptalanságát demonstrálják; u yanily értelemben folyt le az a beszélgetés is, amelyet Székely és Khuen folytattak egymással.

Városatyá-jelöltek.

Oravetz Miklós.

A képviselőházban most folyik az új polgári perrendtartás reformjáról az a nagy szótenger, a melybe alighanem belefűlled a szép szakállu, sima modoru, ékosfejű igazságügyminiszter. Az új perrendtartás legnehezebb szakasza az, amely a kereskedői kihitelezésről szól s amelylyel „bizonyos” kereskedők működésének akarnak gátat vetni. Ha az országban esupa olyan kereskedők lennének, mint Oravetz Miklós, akkor ugyan nem fájna most a feje a szőke igazságügyminiszternek, mert a parlament hamarosan tulesnék a polgári perrendtartás vitáján. A tisztességes kereskedők ellen ugyanis nem szokás törvényt hozni. Fájdalom, azonban remesik korrekt kereskedők vannak, de még a korrektek között is kevés az olyan, a milyen Oravetz Miklós, aki a maga szorgalmából, komoly, erős törekvésből lett assz, amit most benne mindnyájan tisztelünk. Ez a tisztelet, s a polgári becsületességnek ez az elismerése juttatta őt odáig, hogy benne a harmadik kerület jövő képviselőjét láthatjuk már most is. A választások alatt olyan nagy odaadással vetette magát a harcba, hogy Tisza István megválasztásának gyönyörű erkölcsi sikeréből neki tekintélyes rész jut. Önzetlen lelkesedésének s szép elvhűségének számtalan jelét adta ő az Aradon soha el nem feledhető dícsőséges politikai küzdelemben. Ha a polgári érelyeket, a kereskedői tisztességet, s Aradváros érdekeinek önzetlen támogatását a polgárság valamilyen módon jutalmazhatja, akkor Oravetz föltétlenül bejut a város parlamentjébe, amelynek hasznos tagja lesz.

Frick József.

Amikor az alföldi parasztságda, aki szót se tudott németül, egy vidám órában felruccant a csudálatos nagy Bécsbe, nem győzött eleget álmélni.

Minden nagyobb palota előtt megállott és az arajáróktól megkérdezte:

— Ugyan kérem, kié ez a szép ház?

A dühös osztrákok nem értették a kérdést s kurtán feleltek:

— Ich weis nicht!

Ahány ház, ahány hid, ahány gyönyörű park mellett elhaladt s a tulajdososa után érdeklődött, mindig ezt a választ kapta:

— Ich weis nicht!

A magyar elcsodálkozott ezen s minlőn nem értette a válaszokat, így morfondirozott:

— Ejnye, ugyan ki lehet az az Ivásznit ur, akinek olyan sok mindene van?

Ha az idegen Arad utcáin végig sétál s a legszebb házak iránt érdeklődik, a siető emberektől ezt a választ kapja:

— Ez Friek-ház.

Aradnak ugyyszólván legszebb épületei vagy az ő tulajdonai, vagy az ő vállalkozásában épültek, többek között a gyönyörű Minorita-palota s az elátkozott Fischer Elíz-ház is.

Az általa épített paloták a legmodernebb fölfogást árulják el, mert Friek József maga teljesen modern gondolkozású s az ugynevezett mérész újtók közé tartozik. Ő volt az a bátor kezdeményező, aki magánépületekben a központi fűtést kezdeményezte. És a vállalkozása sikerrel járt, úgy, hogy követőkre is talált.

Az ilyen emberekre a jövő, modern Arad megteremtésénél nagy szükség van és mi hisszük is, hogy a második kerület polgársága ezt a szempontot mérlegelve, beviszi a közgyűlésbe. Hátha hálából csupa modern palotákat varázsol a rácváros patkányfészkei helyére.

IRODALOM ES MUVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Karenin Anna, dráma. B) bérlet. Vasárnap: Délután mérsékelt helyárral: Görög rabszolga, eporete. Este rendes helyárral: Karenin Anna, dráma. C) bérlet.

Karenin Anna.

(Dráma 4 felvonásban egy változással. Tolstoj regénye után írta Guirand. Fordította: Góth Sándor. Bemutató előadás.)

Különös játéka a véletlennek, hogy mikor Tolstoj végső óráit éli, egyik legnagyobb szellemi alkotása éppen akkor ragadja bámulatra, határtalan lelkesedésre egy intelligens város közönségét. Ma, mikor az egész világ szorongó érzéssel lesi a híreket a haldokló költő betegágya fölől, az aradi színház Karenin Annát mutatta be a közönségnek. Guirand francia író dramatizálta Tolstoj halhatatlan regényét, melyben örökéig világító fátylát gyújtott az örök asszonyiságnak, a szerelem mindent leborító hatalmának és csodás elméjével mesterei leírását adta minden emberi gyöngeségnek. Tolstoj regénye annyira tökéletes, hogy annak dramatizálása bármennyire sikerült irodalmi munka legyen, messze mögötte marad a klasszikus eredetinek. Nem szól ez a dráma értéke ellen, mely komprimálva adja Tolstoj utólrhetetlen koncepciójú regényét, kiragadja a tömeg pszichológiájához legközelebb álló drámai momentumokat és ebben a formában is ellenállhatatlanul hat.

Sok szenikés ötletességgel van megcsinálva a darab és a közönség folyton fokozódó érdeklődéssel kíséri figyelemmel az eseményeket. A szerző elsőrangú színpadi raffiniériával fokozza a hatást, mely az utolsó felvonásban kulminál. A szerelmes jelenetek egész sorozata bilincseli le a figyelmet és a Karenin Anna tragikus sorsa még Tolstoj megrázó stílusa nélkül is elementáris hatást gyakorol a nézőre.

Az aradi bemutatásban Karenin Anna teljes sikert aratott. Gondos megjatszás, rendezői ötletesség vitték sikerre a szenzációs darabot. Kápolnay Juliska megjatszásában Karenin Anna egész jelleme tökéletes művészettel állízlódott. Ezt a kivételes női típust egyéni bájjal ha lehet még igazabbá, vonzóbbá, egészen asszonyivá tette. Karenin Anna megérdemelt nagy sikert hozott Kápolnay Juliskának, akit a közönség kiváló alakításáért egész este meleg ovációkban részesített. Méltó partnere

volt Wronszky gróf szerepében Beregi Sándor. Újabb fényes sikert hozott a kitűnően megjatszott szép szerep a kiváló művészek. A számtalan szereplő közül különös dicsérettel emlékezünk meg Keszler férfinas Kareninjéről, Hel-tai sikerült epizódjakjáról, Soliniosseffről és Cseh Ferencről, aki pompásan éakelt egy bájos szerenádot.

Guirand darabjánál fontos szerep jut a rendezőnek, akinek ötletességétől, rutinjától függ nagy részben a darab sikere. Ennek a nehéz feladatnak Keszler Ede fényes sikerrel felelt meg. Sajnáljuk azonban a dirakció szűkeblőséget, hogy kopott, ócska butorokkal (lásd a miniszter szobáját) versélyeztetni egy nagy-sikerű darab soraát Akármelyik bukásra ezant operetthez külön fényűzést nyújtanak, mint egy komoly tárgy darabhoz, melynek pedig a levegője egyenesen eleganciát és pompát parancsol. Az utolsó felvonásban a vonat jelenet teljes illuziót keltett.

A közönség nagy tetszéssel fogadta a bemutatót és ezzel a darab aradi sikere is biztosítva van. H. G.

* A Góth-pár Aradon. Góth Sándor és neje Kertész Eila, a Magyar Színház kitűnő művészei, akik most Budapesten a Karenin Anna című darabban aratnak estéről-estére osztatlan sikert, december 12 én és a következő napokon az aradi Nemzeti Színházban fognak vendégszerepelni.

* Schmid Olga hangversenye. Vasárnap, a hó 20 ikán este nyolc órakor, ritkaságszámba menő művészesemény fog lezajlani a Fehér Kereszt szálló nagytermében. Ekkor tartja Schmidfeldeni Schmid Olga világhírű énekművésznő egyetlen hangversenyét, a melyre a jegyek már nagyrészt elkelték. A városszerte megnyitvánuló érdeklődést legjobban bizonyítja az, hogy elsőrendű helyek már nem is kaphatók. A többi helyekre szóló belépőjegyek korlátolt számban még kaphatók Weisz Leó hangversenyirodájában.

* A Nyugat, Ignóus, Osvát Ernő és Fenyő Miksa szerkesztésében megjelenő kitűnő szépirodalmi modern folyóirat november 16 iki száma a szokottnál nagyobb és igen érdekes tartalommal jelent meg. Tartalma: Babits Mihály: Petőfi és Arany. Ady Endre: Versek. Ignóus: A drágasági nyakleves. Heltay Jenő: Dal. Tereaszky Józsi Jenő: A Misu koponyái. (Novella.) Tóth Árpád: Evokáció egy csillaghoz. (Vers.) Halász Imre: Egy letűnt nemzedék (ötödik közlemény: Gróf Andrássy Gyula IV) Lányi Sarolta: Versek. Szini Gyula: Tolstoj exodusa. Schöpfung Aladár: Egy magyar tudós a régi világból. Nagy Zoltán: Madrigál. Hatvány Lajos: Könyvek. (Arany János irodalmi története; Petőfi tanulmányok; Dönc.) Jászay-Horváth Elemér: Versek. Bán Ferenc: Szerdától szombatig. (Regény. II.) Somlyó Zoltán: Cselédzobában. (Vers.) Figyelő: Szabolcska: Dalok hazulról (Tóth Árpád.) Van-e magyar nyelv: (Ady Endre? A tanárok dolga. (Ady Endre.) Hollósy és a két Feiks (Lengyel Géza.) Strauss Budapest (Jász Dezső). Rachmaninoff (Lányi Viktor). Jörgné Draskóczy Ilma: Melódiák (Peterdi István). Aszlányi: Új evolúciók (Karinthy Frigyes). Arany János irodalomtörténete (Oláh Gábor). Hazay Olivér: Ezy könyv (Oláh Gábor). Nagy Béla: Fugák és más versek (Nagy Zoltán). A nyugat főmunkatársai: Ady Endre, Ambrus Zoltán, Babits Mihály, Hatvány Lajos, Mórész Zsigmond. A „Nyugat” előfizetési ára: egész évre K. 20.—, félévre K. 10.—. Szerkesztőség és kiadóhivatal V. Méréleg-utca 9. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* Mesterhajnokok díjbirkózása szerepel izgató látványossággal az Uránia színház nagy-szerű sportmüsorán. Világhírű izomemberek klasszikus mérkőzésében gyönyörködhet a közönség eme kép láttára. A legbravurosbab fogásokkal mérkőznek a világ legnevesebb sampionjai, akik között nem egy ismerős profeszszionátusra talál a közönség. Klasszikus mérkőzést mutat be hírneves ellenfelével Lurich,

aki a budapesti birkeő versenyek ünnepeit matadorja volt. Bámulatos szép pózokban gyönyörködünk, látva a mesterek pompás mérkőzését. Az egyik fűrgeségével parirozzák a legveszedelmesebb fogásokat, és mikor már legyőzöttnek véljük sz alul vergődő atlétát, az egy szempillantás alatt kerekedik ellenfele fölé és győzi le egy mesteri fogással. Az Uránia kiváló sportmüSORA még csak szombaton kerül előadásra.

241

Tolstoj halódása.

— Utolsó órák. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 18

Nagyon kevés reményt nyújtanak a ma érkezett táviratok a nagy költő haláltusáját lező emberiségnek arra, hogy Tolstoj megbirkózhathék még egyszer a reája lező halállal. Már csak mesterséges uton tartják ébren az orvosok azt a legcedásabb életerőt, mely anynyi nagyot és szépet alkotott két emberöltőn át.

Ma a következő táviratok érkeztek a nagy aggastyán betegágyától:

Változatlan állapot.

Szentpétervár. Tolstoj állapotában a mai nap folyamán változás nem történt. A délután folyamán többször kámforinjekciót kapott.

Moszkva. Tegnap este Astapovóból azt táviratozták Tolstoj betegágyától, hogy a tüdőgyulladás nem terjed, de a szív működés aggasztóan gyönges és a beteg ereje rohamosan csökken. Az orvosok bizakodnak Tolstoj erős szervezetében, amely ilyen szívgyöngeségi rohamot gyakran kiállott már.

Pétervár. Tolstoj András gróftól ma távirat jött Astapovóból, hogy atyja a mult éjszakát nyugtalanul töltötte, láza emelkedett, a szív működés aggasztóan gyöngül, ereje csökken, emlékezőképessége fogyatékos lett. Noha a tüdőgyulladás nem terjedt, mégis aggasztó az általános állapot, mert a máj megdagadt, az érverés túlságosan szapora és a beteg vért köp

Az elűzött asszony.

Pétervár. Az astapovói jelentések ma is Tolstoj súlyos betegségéről adnak hírt. Tolstoj még most is az állomási épületben fekszik. Fellelége egy elsőosztályu vasuti kocsiban lakik és mindeddig nem látta férjét, mert az kijelentette, hogy nem kívánja látni az asszonyt.

Zsófia grófnét az orvosok még mindig nem engedik férjéhez, nehogy fölizgassák. A grófné kétségbeesése siralmas. A „Ruskoje Slovo” tudósítója előtt Tolstoj grófné így nyilatkozott és védekezett az ellene szolt vádakról:

— Azzal gyanusitanak, hogy mindennél jobban szeretem a pénzt, de elfelejtik, hogy kilenc gyermek anyja vagyok és huszonöt unokám van. Érthető, ha a család anyagi helyzetén aggodom. Igaz, hogy mindent elkövettem, nehogy férjem műveinek jövedelme néhány kiadó prédájává legyen.

Ejjeli szállás vasuti kocsikban.

Szentpétervár. Az astapovói kis pályaudvaron az ujságírók egész serege tanyázik, kívülök pedig sok érdeklődő állja körül az állomás épületét. Az éjszakát az asztalokon és a földön töltik, mert a kis községben nem tudnak lakást kapni. A hírlapírók táviratilag a vasutügyi miniszterhez fordultak és vasuti kocsikat kértek tőle éjjeli szállásra. Minden vonat új vendégeket hoz Astapovóba és a község kis táviró állomása nem győzi a sok munkát.

Tolstoj fiai.

Moszkva. A Tolstoj-család ismerősei azt mondják, hogy Tolstojt leginkább fiainak visel-

kedése készítette arra, hogy elhagyja Jasnaja-Poljanát. Tolstoj már régebben kiadta fiainak örökségét, de azok nem elégedtek meg ezzel és maguknak reklamáltak a költő műveinek kiadási jogát is. A fiuk vitték keresztül azt is, hogy Tolstoj legjobb barátját, Cserkovot, kitiltották a tulai kormányzóságból.

Kibékülés az egyházzal?

Pétervár. A szent színódus a mult héten titkos ülést tartott, melyen foglalkozott Tolstojnak az egyházzal való viszonyával. Az egyháznak úgy látszik az a célja, hogy az agg költőt visszareklamálja magának és megszüntesse a Tolstojra kimondott kiközösítést. A titkos ülésen elmondotta a tulai püspök, hogy nemrég látogatást tett Tolstojnál Jasnaja-Poljanában. Tolstoj ekkor igen bizalmasan beszélt vele lelkiállapotáról és szavait gyónásnak tekinti. Tolstoj ugyanis kijelentette neki, hogy úgy beszél vele, mint minden keresztény beszél gyónatójának. Az egyház szándékát mutatja az a moszkvai hír is, mely szerint a lambovi püspök Astapovóba utazott Tolstoj betegágyához.

Pétervár. Antoniusz metropolita a következő táviratot intézte Tolstoj grófhhoz:

Azon pillanattól fogva, midőn Ön az egyházzal szakított, szakadatlanul imádkoztam és még ma is imádkozom azért, hogy Isten Önt az egyháznak és az egyházhoz visszavezesse. Lehetséges, hogy rövid idő múlva itélőszéke elé hívja Önt. Esedezem Önhöz, aki súlyos betegségben szenved, béküljön ki az egyházzal és az igazbitű orosz néppel. Isten áldja, Isten óvja Önt.

Frankl Miksa dr. tragikumai.

— Mi üzte a halálba? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Frankl Miksa dr. holttestét ma kísérték örök nyugvóhelyére a szegedi izraelita temető halottasházából. Arra a rövid utra, mely a szomorú háztól, a zaklatott élet végső céljához, a végtelen pihenést jelentő sírhoz vezet, Szeged társadalmából igen sokan mentek el, hogy a szomorú végtiszíteségadásán a részvét által nyihítsák a mélyen sujtott, szerencsétlen család bánatát.

Aradon is általános és őszinte sajnálattal vették tudomásul a java életerejében volt férfi tragikus halálát. Ámbár az elhunyt épen nyomasztó anyagi helyzete miatt a társadalmi érintkezést igen szűk körre szorította, mindennél igen szimpatikusan és részvéttel emlékeznek meg arról az emberfeletti küzdelemről, melyet az a nagy képzettségű és karrierjét szerencsével kezdett ember a sorssal megvívni törekedett, de amelyben összetört és elbukott.

Módoson kezdette meg ügyvédi működését — mondotta Frankl dr. hez egyik közel állott aradi előkelő uriember — és a szerencse szárnyaira vette. Annak a vidéknek legkeresettebb és legjobban honorált ügyvédje lett rövid időn belül. Előkelő családi összeköttetései, de a maga erejénél fogva is olyan virágzó irodája volt, hogy sokszor 6-8 embert is foglalkoztatott. Mikor zenitjére ért fejlődésének, az emberi rosszaság, a tudatlanság és irigység összefogtak ellene és rövid tizenegy nap alatt mint üldözött vad ezer sebből vérezve, kiterítve ellenségei lábánál feküdt. Egy büntügyi nyomozat során, meggondolatlanul-e, vagy tévedésből, rosszakaratból, vagy valakinek beteg ambíciójából, ki tudná ma már eldönteni — Frankl dr. az igazságszolgáltatás áldozata lett.

Nova meghurcolva, megtépvé, tönkterve került ki a hajszából. Ahol még néhány nap-

pal előbb mindenki az ő tanácsával élt, ott két hét lepergése után mindenké elfordult tőle. Lehet, hogy ez nem történt meg ilyen rigorozitással, de a sebzett lélek nem tudja az eseményeket és azok következményeit többé hideg vérrel mérlegelni, a szem mindent élesebb megvilágításban lát és meggyugvást a menekülésben, a futásban, az elzárkózásban talál az üldözött. Frankl dr. elköltözött Módosról, mellőle pedig megfutott a szerencse. Többé már nem volt az a nagy képzettségű, nagy tudású ügyvéd, aki azelőtt és soha sem nyerte vissza önbizalmát, szellemi rugékonyságát.

A többi ismeretes. Csak azt nem tudják az emberek, hogy ezt az embert, akinek oka lett volna az emberekkel szemben csak minden olyat elkövetni, ami talán egy mágnás kaszinó szabályai szerint nem komilfó, nem tette meg. Csak egy kis jellemző epizód álljon itt bizonyításul.

Frankl dr. még a tavasszal megjelent egyik aradi közjegyzői irodában és ott egyik ügyfele részére szerződést készíttetett. Az iroda négy korona kész kiadásom kívül hetven korona munkadíjat számított fel. A szerződést kiszolgáltatták az ügyvédnek a nélkül, hogy az az érte járó összeget megfizette volna. Nem is kérték tőle soha, talán el is feledkeztek róla.

Ma délelőtt a pénzes levélhordó hetvennégy koronát kézbesített a közjegyzőnek. Szegeden adták fel a pénzt 1910. november 16-án. Az utalvány szelvényén a következő állott:

„58/910. ügysz. küldi dr. Frankl Miksa ügyvéd fenti összeget, tisztelettel dr. Frankl.”

A halála előtt egy órával még eszébe jutott, hogy tartozik egy aradi közjegyzőnek 74 koronával, a miből csak 4 korona a készkiadás és elküldi a pénzt. Az öngyilkosság után három koronát találtak nála, a Browningot pedig, mellyel agyonlőtte magát, úgy kérte kölcson.

A halál küszöbéről egykori iskolatársához, Kemény Béla törvényszéki bírónak levelet intézett. A bírót arra kérte, hogy eltemetéséről intézkedjék, ne engedje fölboncolni, a felelősséget ne engedje a temetésre. Az öngyilkosról a törvényszéki bíró ezt mondta:

— Frankl Miksával harminc évvel ezelőt együtt érettségiztem a szegedi diáristákkal. Mint földnőzragadt, napnevű ezegény zaidó diák a katolikus főgimnázium büszkesége, első emicense volt. Évről-évre nőtt a tudománya, mindíg tanult, olvasott, buvárkodo t. Mindent megtanult, csak élni nem tudott megtanulni. Előbb Módoson, Majd Budapesten volt ügyvéd, pár év óta Ujaradon próbált szerencsét, inkább élehetetlen tudós prókátort senki sem keresek föl. Meg kellett halnia e nagy tudományu, zsidó embernek. Engem levélben arra kér, eszközöljek ki neki ingyen sírhelyet a zaidó-temetőben.

VIDÉK.

Megyebizottsági tagok választása. Brádról jelentti tudósítónk: Bradon és Boicán a brádi járásban november 17 én volt a megyebizottsági tagok választása. A nemzetiségiek legnagyobb erőmegfeszítése dacára Bradon a hivatalos lista győzött: Barna János vaker tanítót és Danian Vasilika itteni képviselő fiát a esendörök Brády Albert választási elnök parancsára lázításért tartóztatták. Boicán a románok jelöltjei kaptak többséget.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetésosztály — 151

A váltóhamisító iskolaigazgató.

(Az elsikkasztott gondnoksági pénzek. — Szabó Györgyöt letartóztatták)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18.

Az Aradi Közlöny mai cikke, a melyben Szabó György mikalakai általi elemi iskolai igazgató váltóhamisításairól beszámoltunk, érthető föl-tünést keltett nemcsak tanügyi körökben, hanem mindenfelé, ahol az igazgatót ismerték. Azt tudták róla Aradon sokan, hogy rendkívül könnyelmű ember, de arra még se gondoltak, hogy a tanfelügyelője bizalmával ennyire visszaéljen s hogy ilyen sok pénzt elharácsoljon. Ma kiderült, hogy Szabó György még több váltót is hamisított, emellett pedig sikkasztott is. Ez utóbbi büncselekménye miatt ma délután őrizet alá vették és holnap beszállítják az aradi ügyészség fogházába.

Szabó bűneiről és a megtorlásról ez a részletes tudósításunk szól:

(A felfüggesztés.)

Varjassy Árpád tanfelügyelő legnagyobb meglepetésére ma délelőtt beállított az irodájába Szabó György és minden nagyobb bűnbánat nélkül előadta:

— Kérem magyasságos uram, én elismerem, hogy bűnös vagyok. A rossz társaságok vittek a bűnre. Különbem nem mentegetem magamat. Büntessenek meg.

— Tehát beismeri a hamisításokat?

— Beismerem.

Varjassy utasította a rossz utra tért tanítót, hogy meojen haza a várja be otthon a következményeket. A tanfelügyelő azonnal elkészítette a felfüggesztő végzést. Ezzel az okmánynyal tudomására hozza a tanfelügyelő Balogh Zoltán mikalakai községi jegyzőnek, a mikalakai iskolagondnokság elnökének, hogy Szabó György beismerie a váltóhamisításokat. Az 1907. évi 73776. számú fegyelmi szabályzat 29. szakasza értelmében az olyan tanító, aki magánélete miatt érdemtelen a tanításra, felfüggesztendő. Ez alapon a tanfelügyelő értesítette Balogh Zoltánt, hogy a felfüggesztést fogadatosítani kell s az igazgatói teendőket Imrey Margitot bizza meg.

Ma délelőtt különben az Aradi Polgári Takarékpénztár is jelentette Varjassynak, hogy ott a nevére 2400 korona értékű váltót helyezt el Szabó. A tanfelügyelő megállapította, hogy ezek a váltók is hamisítványok. Eddig tehát tizenkétezer korona értékű váltó hamisítása derült ki Szabóról. Tudomásunk szerint azonban még több olyan váltót is helyezett el kisebb pénztintézeteknél, amelyekről csak ezután derül ki, hogy értéktelen hamisítványok.

(Sikkasztás miatt letartóztatás.)

Amint Balogh Zoltán mikalakai iskolai gondnoksági elnök megkapta a tanfelügyelő végzését, azonnal maga elé hívatta az igazgatót és tudomására adta, hogy felfüggesztették állásától. Szabó megnyugvással vette tudomásul a határozatot. A gondnoksági elnök nyomban elrendelte az iskolai gondnoksági pénztárban a rovasolást. A pénztárban ugyanis 630 koronáról szóló takarékpénztári könyv volt, a pénzt az Aradosanádi Takarékpénztárban tartották. Ez az összeg a mikalakai elemi iskola építéséből maradt fenn, amelyet csak akkor kell átadni az építőmesternek, ha az iskola tel-

jesen elkészül. Minthogy még sok javítani való munka maradt, ezt a pénzt az építkezés teljes befejeztéig visszatartották. A mai rovarcsalásnál kitűnt, hogy a pénzt Szabó elsikkasztotta és a saját céljaira fordította. Es a sikkasztás különös raffinériával történt. Ugyanis Balogh néhány héttel ezelőtt tartott rovarcsalást a gondnoksági pénztárban. Akkor mindent rendben talált. A ravasz igazgató a rovarcsalás után magához vette a takerékpénztári könyvet és kivette az egész összeget.

Amikor Balogh ez iránt kérdést intézett hozzá, Szabó ezt felelte:

— Nem tagadom. Kivettem azt a pénzt és elköltöttem.

— Hova tette maga azt a sok pénzt?

Szabó hallgatott.

— A kártya és a szesz tette magát tönkre, ugye? — mondta Balogh — én sajnálom magát.

— Sohse sajnáljon engem senki, — mordta hetykén — nem olyan nagy baj ez. Másokkal is megtörtént ez már. Kapok érte vagy három hónapot, aztán majd más életet kezdek; megjavulok.

— Hát nem gondolta maga, hogy előbb-utóbb rájönnek a hamisításra, meg a sikkasztásra?

— Nem gondoltam. Valami különös érzés azt sugta, hogy megnyerem az osztályversenyt a tőnyereményt. Ennek a reményében követtem el a bűneimet.

A jegyző aztán tudomására adta, hogy előzetes őrizetbe helyezi s holnap beszállítja az aradi ügyészség fogházába.

— Miért, ha szabad tudnom? — kérdezte az igazgató nyugodtan. — Hiszen a tanfelügyelő ur nem tett ellenem följelentést.

— De én, mint a gondnokság elnöke, sikkasztás miatt megindítottam maga ellen az eljárást és a sikkasztása késztet arra, hogy előzetes letartóztatásba helyezzem.

— Hát akkor nem ellenkezem, — szólt Szabó és nyugodtan helyet foglalt.

Kis idő múlva újból megszólalt az igazgató:

— Egy kéréssem volna a jegyző urtól.

— Tessék.

— Engedje meg, hogy szivarra gyujtsak, — mondta mosolygva.

S miután az engedélyt megkapta, nyugodtan eregette a bodor füstöket. Aki nem tudta, hogy egy szegény sikkasztó ül ott, azt hihette volna: legalább is ötezer hold földje van, szemlakkörnyéki kitűnő földje...

(A könnyelmű élet.)

Akik jól ismerték Szabó Győryt, s akik a magyi ügyeibe is beavatottak voltak, azt mondják, hogy csak nagyfokú könnyelműség juttathatta ennyire az igazgatót. Szabónak ugyanis, aki hét esztendeje működik a mikalakai iskolánál, s akinek három nagy gyermeke van, összesen kétezerhatszáz korona jövedelemmel rendelkezett évente. Ebből Mikalakai, szerényen, megélhet egy kis család. Szabó ugyanis az 1800 korona igazgatótanítói illetményén kívül még a postakezelésért és a helyettes anyakönyvvezetői működéséért is szép összegeket kapott s így évi jövedelme 2600 korona volt.

Ha nem kártyásott volna állandóan, s ha nem dorbézolt volna állandóan könnyelmű nők és férfiak között, akkor nem szorul a más pénzére. Éjjeli lumpok különös történeteket tudnak erről a könnyelmű emberről. Azt mondják, egy-egy éjszaka 30–35 üveg pezsgőt kibontatott és locsolta vele a kávéház padlóját. Vidám nőkre szintén sok pénzt költött, mert egyszerre több barátnőt is tartott. A kártya-

szenvedély annyira hatalmába kerítette, hogy a legzüllöttebb alakokkal is hajlandó volt órák hosszig ferblizni.

Mikalakán és tanítói körökben sajnálkoznak Szabó pusztulásán. Vigasztaló körülménynek tartják azt, hogy szegény, szorgalmas, dolgozó ember és családja megmenekül a nyomortól. Ugyanis Szabó az utóbbi időben elhanyagolta tanítói kötelességeit. Amikor kérdőre vonták, ezt felelte:

— Nem dolgozhatom nyugodtan az iskolában, ha a posta ügyeit is nekem kell elvégeznem.

Erre aztán a postai ügyek kezelését átrították a feleségére s az végezte el a legnagyobb pontossággal.

Szabónérak tehát biztos, habár szegényes megélhetést ad a posta-ügynökségi állás.

HIREK.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 19-én az időjárás: eső, később változékony, hűvösebb.

— Erzsébet. Holnap van Erzsébet napja. Ebből az alkalomból az összes iskolákban ünnepély keretében megemlékeznek Erzsébet királynéről.

— A demokrata császár. Berlinből jelentik: Vilmos német császár az új Operaház mai felavató ünnepélyén részt vett és egy felülnést keltett eselkedetre határozta el magát. Parancsára a hatalmas előcsarnokban összegyűltek mindazok, akik a gyönyörű épület megteremtésében résztvettek, a közmunkamisztertől az utolsó napszámosig. A császár rövid beszédet intézett hozzájuk, melyben örömet fejezte ki a nagy mű elkészültén és sajátkezüleg tüzte fel az összes megjelenteknek az érdemeiket és érdemrendeket a közmunkamisztertől az utolsó napszámosig. Így játszik az istenkegyelméből uralkodó Imperator Rex.

— Árhírek a vasutas pragmatikáról. Budapestről jelentik: A vasutas pragmatika tárgyában utóbbi időben sűrűn jelennek meg olyan hírek, amelyek a vasutasok körében ijedséget kelthetnek. Felhivatalosan most azt jelentik, hogy ezek a hírek teljesen alaptalanok. Lesznek ugyan szükségessé vált módosítások, de ezek távolról és lesznek kárára a vasutasok szociális érdekeinek. Az államvasutak vezetősége már rég tanulmányozza a kérdést és legközelebb konkrét javaslatot is fog készíteni.

— Új helyiség — régi hang. Budapestről jelentik: A Justh párt ma tartotta a pártközgyűlést új párt helyiségében. Az értekezést az értekezési elnök, Kijelentette beszédében, hogy a párt teljes egyetértéssel száll sikkra elvétele mellett. Sajnálja, hogy éppen ma, nov. 18-án tartja a párt új helyiségében első értekezését. Hat évvel ezelőtt, amikor ezen a napon a parlamentben örökké szegyenletes jelenetek folytak le, nem hitte volna, hogy azok az emberek, akik nem állották a parlament jogait lábba tiporni, még egyszer hatalomra kerüljenek. Most ismét azok vannak uralmon, akik akkor, de ha a pártot erőszakkal elnyomták is, az küzdeni fog elveikért. Bejelentette azután, hogy tegnap Aradon a tanárok küldöttségét fogadta. Biztosította a küldöttséget, hogy úgy is, mint a párt szívesen fog a tanárok memorandumával foglalkozni.

— Bárói rang egy bírónak. A kassai ítélőtábla elnöke, Berczelly Jenő valóságos belső titkos tanácsos nemsokára beadja lemondását. Nagyvenöt éves szolgálat után a jövő év elején szándékozik nyugalomba menni s ebből az alkalomból, mint a „Tiszviselő Ujság” beavatott forrástól jelenti, a bárói méltósággal tünteti ki a király.

— A flumel kormányzó kinevezése. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Magyar miniszterelnökömnek magyar kereskedelmiügyi miniszteremmel egyetértéssel tett előterjesztésére gróf Wickenburg István fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzó helyettes fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzóva kinevezem, s ezen minőségében a tengerészeti hatóság elnökségét is reá ruházom. Kelt Bácsban, 1910. évi november 18-án. Ferenc József, s. k., gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k., Hieronymi Károly, s. k.

— Felhívás a munkapárti választókhöz! A vasárnapi városi képviselőválasztás alkalmából a szavazópolgárok megtevésziése céljából a legkülönbözőbb összeállítású szavazólappal árasztatnak el, melyek egyrésze a hivatalos szavazólappal elnevezést is viseli. Ezen körülmény nagyon alkalmas arra, hogy a párt tagjait megtevesse és a szavazásnál zavart idézzen elő. Az alulírott pártvezetőség ennek folytán felhívja a párttagok figyelmét arra, hogy a nemzeti munkapárt jelöltjei a következők: I. kerület: Adier Andor, Kohn S. N., Leopold Zsigmond, Nemess Zsigmond dr., Pálmai Lajos dr., Ring Géza, Rosenberg Miksa dr., Steinhardt Mór dr., Tolnai János dr., Varjassy Árpád. II. kerület: Almási T. Pál, Dobiáschi József, Frick József, Glück Károly, Ottenberg Tivadar, Parecz Béla dr., Reinhart Gyula, Szalay Károly, Szél Ernő. III. kerület: Varjassy Lajos dr., Mülek Lajos dr., Nachtrébél Ödön, Ring Béla dr., Oravetz Miklós, Czirák Márton, Oláiu Jusztin, Neuringer Béla, Raicu Lukács. IV. kerület: Domonkos Lajos, Dörner János, Fényes Kálmán, Fuchs Ignác, Kabdebó János dr., Krenner Zoltán dr., Rajku Demeter, ifj. Szalay Károly dr., Szabó Zoltán, Zerkovitz Rezső. Egyúttal azon tiszteletteljes kéressel fordul a vezetőség a párt tagjaihoz, hogy az ezen névsorokat tartalmazó szavazólappokat adják be változatlanul, lehetőleg a délelőtti órákban. Az aradi nemzeti munkapárt elnöksége.

A függetlenségi párt hivatalos jelöltjei: I. kerület: Somló Ármán dr., Sugár Jenő dr., Farkas József, ifj. Müller József, Balogh Dávid, Mazey Andor, Vojtek Alajos, Schmidt János dr., Teesits Sándor, Schwäroberger Manó. II. kerület: Magyar Ferenc, Sebessy Ferenc, Hoffmann Anta, Maresch Gyula, Hönig Ottó, Lakatos Ottó dr., Szántay Lajos, Vizer Lajos, Priegl István dr. III. kerület: Avarffy Imre dr., ifj. Bogván Károly, Meisztróvics János, Probst Mihály, Szántay Béla, Nikolits Sándor, Steigerwald Alajos, Söfalvi György, Raicu Is. IV. kerület: Barabás Béla dr., Kabdebó János dr., Benkő Gyula, Gaál Pál, Sármezey Endre, Hunyadi József, Domonkos Lajos, Natland Bernát, Szathmáry István, Schneider Ferenc.

— Szufragettek erőszakoskodása. Londonból jelentik: Óriási érdeklődés mellett folyt le ma az angol alsóház ülése, amelyen a miniszterelnök hosszabb beszédben bejelentette, hogy a házat november huszonnyolcadikán a király feloszlattja s addig a költségvetést le kell tárgyalni. A képviselőház körül nagy tüntetések voltak. A szufragettek erőszakkal a képviselőházba akartak behatolni, de erős rendőrsapátok viaszszoritották őket. Huszonhárom nő letartóztatott, a délután folyamán még nyolcvankét szufragettet tartóztatott le. A tüntetést azonban nem lehetett megakadályozni, később is csoportok keletkeztek, úgy hogy a rendőrség többször közbelépett.

— Kolera Torontóban. Nagybecskerekéről jelentik, hogy Vladut Zsiva napszámos 18 éves felesége kolera gyanús tünetek közt megbetegedett.

— Felhívás. Tisztelettel kérjük az 1910. évben alakult kereskedelmi- és iparvállalatok, tudományos, művészeti, jótékonyági és társadalmi egyesületek és körök vezetőségét, hogy az *Aradi Közlöny* jövő évi nagy naptárának címjegyzéke részére a vezetőség, felügyelő-bizottság, választmány teljes és pontos névsorát mihamarább beküldeni sziveskedjenek, mert különben az intézmény nem juthat be a naptárba.

— Tanítói küldöttség a kultuszminiszternél. *Budapestről* jelentik: Az állami tanítók nagy küldöttsége tisztelettel ma *Zichy János* gróf kultuszminiszternél, hogy neki a tanítók óhajait tartalmazó memorandumot átnyujtsák. A küldöttség tagjait *Török Kálmán* orsz. képviselő mutatta be a kultuszminiszternek. *Havas Pál*, az állami tanítók országos egyesületének elnöke, a küldöttség szónoka hosszabb beszéd kíséretében nyújtotta át a memorandumot. A tanítóság kérése az, hogy az állami tanítókat tényleges állami tisztviselőknak ismerjék el és fizetés, lakbér és végellátás tekintetében egyenlő elbánásban részesüljenek a többi állami tisztviselővel. — A beszédre *Zichy János* gróf kultuszminiszter kifejtette, hogy a tanítók kivánságát jogosnak tartja és rajta lesz, hogy a kivánság a közeli jövőben teljesedjék. — A küldöttség ezután *Molnár Viktor* államtitkárt kereste fel, aki szintén megígérte támogatását majd a küldöttség *Berzeviczy Albert* képviselőházi elnököt kereste fel, aki kijelentette, hogy érdembeli nyilatkozatot nem tehet, de a tanítók is merik a múltból a hozzájuk való szimpatiaját.

— Menyasszonygyilkos kapitány. *Párisból* jelentik: A rendőrség tegnap levelet kapott, hogy a Rue de Rome 7. számú házában holtan fekszik *Olivier d'Ambricourt* báróné. A levelet *Meunier* kapitány írta. Nyomban rendőri vizsgálóbizottság ment ki a helyszínre és első tekintetre látta, hogy a nő megmérgezték. A meggyilkolt báróné menyasszonya volt *Meunier* kapitánynak. Első férjétől, *Olivier d'Ambricourt* bárótól elvált. *Meunier* kapitány még csak harmincöt éves. — Megismerkedett a bárónéval és az ismeretségből forró szerelem lett. A báróné hiteltette a délcég tisztet. A szerelmesekből mátkapár lett, de arra nem került a sor, hogy a kapitány kilépjen a hadsereg kötelékéből, mert az elmebaj tünetei mutatkoztak rajta és nyugdíjazták. *Meunier* barátai beszélik, hogy a héten kellett volna az esküvőt megtartaniok, de a szerencsétlen fiatal ember, a ki egyre féltékenykedett és kémlelte menyasszonyát, rá ott a báróné hűtlenségére. — Minden jel arra vall, hogy *Meunier* mérget itatott menyasszonyával. Az egykori kapitányt a rendőrség nyomozza.

— Összeütközött vonatok. *Sopronból* jelentik: A pozsony—szombathelyi vasútvonalon *Mosonszalonok* állomás közelében nagy vasúti katasztrófa történt. Két vonat egymásba szaladt, aminek következtében öt vasúti pályamunkás életveszélyes sérüléseket szenvedett. *Mosonszalonokról* különvonaton két pályorvos ment ki a helyszínre. A vizsgálat eddigi adatai szerint a szerencsétlenséget hibás váltóállás okozta.

— Megfulladt a sárban. *Lingurár Ilie* mondorlaci földműves mértéktelenül szerette az italt. Ez okozta vesztét. Tegnap este erősen bupalinázott állapotban igyekezett hazafelé és az út közepén elesett. Oly szerencsétlenül zuhant a földre, hogy arccal egy tócsába került. Az italtól amugy is csaknem öntudatlan ember nem tudott a pocsolyából kivergődni és ott megfulladt.

— Gyermekgyilkos anya. Anonim följelentés folytán a csendőrség nyomozni kezdett *Koltzbier Anna* ujaradi tizenhét éves cselédleány lakásán, akit azzal gyanúsítottak, hogy ujszülött gyermekét megölte. A vallatás során *Koltzbier* elmondotta, hogy gyermeke meghalt és el is temette a kertben. Felásták az egész kertet, de a holttestre nem akadtak rá. A leány végre bevallotta, hogy gyermekét a padláson, a kémény mögött rejtette el, ahol az apró holttestre rá is akadtak. *Koltzbier* Annát letartóztatták és a temesvári királyi ügyészség elrendelte a hulla boncolását. A boncolás holnap megy végbe. *Koltzbier Anna* ma délelőtt bevallotta, hogy gyermekét megfojtotta.

— Megszüntetett eljárás. Annak idején részletesen ismertettük azt a bűnügyet, amelyben *Hajdu Árpád* dr. nyiragyházi ügyvéd a vádlott, akit sógora, *László Samu* dr. temesvári ügyvéd zsarolás kísérlete miatt feljelentett. *Hajdu Árpád* dr. 1906-ban vette feleségül *Polák Ilonát*, *László Samu* dr. feleségének a nővérét. A két nővér szülei nagyobb örökséget hagytak hátra. A hagyaték értékesítése *László* dr. ügyvédre volt bízva. Az elszámolásnál *Hajdu* egy harmincezer koronás tételt magának követelt és egy levélben azzal fenyegette meg *László* Samut, hogyha az általa követelt összeget nyolc napon belül meg nem fizeti, sikksztás és hűtlen kezelés miatt bűnvádi feljelentést tesz ellene. Erre *László* zsarolás kísérlete miatt feljelentette *Hajdu Árpád* dr.-t, akit a törvényszék vádpancáza alá helyezett. Ma volt ebben az ügyben Temesvározt a főtárgyalás. A tárgyalás elején azonban *László József* királyi ügyész eljett a vádat. Ezt a vádelejtést az az indokolta, hogy *László Samu* dr. kijelentette, hogy meg van győződve arról, hogy *Hajdu* jóhiszeműen járt el, amikor a levelet megírta. *Hajdu* célja nem zsarolásra irányult, hanem, hogy ezen vagyoni differenciák miatt talán évekig elhúzódó polgári per megelőzésével békés uton intézkedjék el az ügy. *László* dr. kijelentette azt is, hogy a fenyegetés ezeket soha sem tekintette komolyknak és mint ügyvéd nem is félt ezektől. Ezek a fenyegetések nem voltak alkalmasak arra, hogy a vagyoni differenciák kérdésének megoldásában befolyásolják. Mithogy ily módon a mai főtárgyaláson a tényállás ezzel megváltozott és a közérdek sem szenvedett semmiféle sérelmet, a királyi ügyész a vádat fontarthatónak nem látta és a vádat elhajlítta. Ennek folytán a bíróság *Hajdu Árpád* ellen az eljárást megszüntette.

— Tolvaj urinők. *Budapestről* jelentik: A Király-utca 53. szám alatt lévő *Klein Antal*féle divatárkereskedésben sikerült tegnap leleplezni két uri tolvajnőt. Estefelé állítottak be az üzletbe, ahol drága csipkéket és selymeket kérték. *Klein Antal* — mivel már sok lopás fordult elő nála — nagyon óvatos és ezért egyik segédjét azzal bízta meg, hogy a vásárló hölgyeket megfigyelje. A segéd észrevette, hogy az egyik hölgy egész vég csipkéket és selymeket tüntet el a kabátja és szoknyája alá. *Klein Antal* aonnal rendőrt hívott, akinek erőlyes felszólítására az illető hölgy előadta a lopott tárgyakat. Egész kis vagyont érő csipkék és selymek kerültek elő a hölgy kabátja és szoknyája alól, amelyek readkivül ügyesen, részint a kabát bélésére, részint pedig a hársnyára voltak felakasztva. A két tolvaj urinőt be-kisérték a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy a rendőrségnek már régen ismerősei a többször voltak már ilyen lopásért büntetve. Az egyik *Teles Márkné* született *Bereczky Berta*, a másik pedig *Kardos Armandné*, született *Wittenberg Elza*. Bavalították a rendőrségen, hogy már hosszabb idő óta együtt dolgoznak, s míg az egyik falaz, válogat az árukban s alkuszik az értékes selymekre, addig a másik eltünteti a vég selymeket és csipkéket. A két urinőt letartóztatták.

— Perzsaszőnyeg raktáram. *Deák Ferenc* utca 40. sz. alatt megnyílt. Tisztelettel *Schwarz Zsigmond*. 3698

— A Kossuth park beültetése. Két nap óta a munkások egész serege dolgozik a Kossuth-szobor mögötti park beültetésén. A városegység legzebb részletének szánt sétatereit *Niemetz József* temesvári műkertész készítette és ő vezeti most a fásítás és bekerítés munkálatait. A park növényzetét úgy állítják össze, hogy a kies helyen márciustól októberig mindig nyíló virágok gyönyörködtessek az üdülést kereső közönséget. A szobor mögött ültetett fák a művészi alkotásnak méltó keretből fognak szolgálni.

— Lelőtte a haragosát. *Dattáról* jelentik: *Wolf Adolf* hatvannyolc éves, dettai aranyműves és *Stefánovits János* dettai fényképész már évek óta *Ballon József*nek a Fő utcán lévő házában laktak. Hosszu időn át békésen megfértek egymással a szomszédok, míg két hét e.ót valami csekélység fölött összeszólkalkoztak és azóta haragot tartottak. A civakodások, szóváltások, veszekedések napirenden voltak közöttük. Néhány nap előtt ismét nagy patáliát csaptak és ekkor *Stefánovits* állítólag durván megsértette *Wolf*ot. *Wolf* ekkor felszólította a fényképészt, hogy kérjen tőle bocsánatot, mert különben lelővi. *Stefánovits* üres fenyegetések vette *Wolf* szavait és nem kért bocsánatot tőle. *Wolf Adolf* azonban valóra váltotta fenyegetését. Tegnap este hat órakor a két haragos házuk kapujában ismét összetalálkoztak. Amint meglátták egymást, veszekedni kezdtek és *Wolf* felszólította *Stefánovits*ot, hogy hagyja békében, mert különben baj lesz. *Stefánovits* ekkor guanyosan mosolyogva odakiáltott *Wolf*nak:

— Ne, véa betyár, lőjjál le! Ugye-e, nem merz? *Wolf* ezen annyira feldühödött, hogy elővette revolverét és közvetlen közelből hasbalította a fényképészt. *Stefánovits* hangos jajkiáltással vértől borítva összeesett. *Wild Károly* temesvári vizsgálóbíró megjelent a helyszínen és első sorban a súlyosan sebesült *Stefánovits*ot hallgatta ki, aki csak annyit tudott mondani, hogy *Wolf* lötte meg. *Wolf Adolf* beismerete tettét. A vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte. A vizsgálat megindult ellene.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban november hó 18-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: *Stoian Demeter* géplakatosnak *Kornélia* nevű leánya. *Karácsonyi György* molnárnak *György* nevű fia. *Zinner József* postatisztnak *József* nevű fia. *Tirmann Tivadar* selyemtenyésző felügyelőnek *Ödön* nevű fia. Meghalt: *Özv. Barta Istvánné* 78 éves magánzó. *Özv. Galló Józsefné* 55 éves napszámos.

— *Kintler Zoltán* chronometter órás és ékszerész, a m. kir. államvasutak órása üzletét *Arad, Boros Béni* tér 8. sz. alá helyezte át, mely körülményre fölhívjuk olvasó az közönség figyelmét. 4235

— *Francia likőrök* legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma i füveg 60 fillér *Vojtek és Weiss*nál. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel fölhívjuk arra a körülményre, hogy az *Aradi Közlöny* a vasúti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk költő megbízottjánál kapuató az állomás előtti téren.

• Kiváló bőr- és Hűtlenes gyógyterás

SALVATOR

vese- és hólyagbetegségeknél, köszvényes, aszkorbetagságnál, vörhenyesnél és harutos bántalmaknál kitűnő hatás.

• Természetes természetes anyagokból.

Kapható minden gyógyszertárban és gyógyszerüzletben.

SCHMELTES ÁRUET Órhas-Értelmei Széchenyi-utca, 10. Budapest, Budaörsi térség.

TÖRVENYKEZÉS

Fegyházra ítélt váltóhamisító.

— Börtön hamis tanuzásért. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 18

Rögen huzódó, szövevényes bünperben hozott ma ítéletet az aradi kir. törvényszék. A pör előzményei egy 1908. júliusában megindult váltóperig vezetnek vissza, melyet Kurucsó János vésztői gazda indított Nagy János ugyan- csak vésztői birtokos ellen.

A váltóper folyamán Nagy János tegadásba vette a váltón lévő név aláírásának valódiságát. Kurucsó két tannt állított annak igazolására, hogy a váltót tényleg Nagy János írta alá. A két tanu, Kincses Sándor és Komócsi József csakugyan úgy vallottak, hogy ők látták, mikor Nagy János a pörös váltót aláírta, sőt még a napra is emlékeztek és határozottan állították, hogy Nagy János 1908. április 14 én reggel öt és hat óra között írta alá a váltót.

Nagy János ezzel szemben egész sereg tanuval bizonyította, hogy ő abban az időben másutt tartózkodott és így a váltót nem is írhatta alá.

A váltóbíróság ezen tanuk vallomását fogadta el valónak és Kurucsó váltókeresetét elutasította. Az elutasító ítéletet azután a nagyváradi tábla is jóváhagyta és annak jogerős emelkedése után Nagy János ügyvédje, Berényi Ármán dr. úján feljelentést tett Kurucsó és két tanuja ellen, kiket az aradi törvényszék vádtanácsa váltóhamisítás, illetve hamis tanuzás miatt vád alá is helyezte.

Folyó évi október 20 ikán volt ebben az ügyben a fő tárgyalás, melyet azonban újabb bizonyítékok beszerzése végett félbeszakítottak és annak folytatását mára halasztották.

A mai fő tárgyaláson a vádlottakat Nemess Zsigmond dr. országgyűlési képviselő védte, akit Kurucsó a váltóperben is képviselte, míg a vád részéről Pogonyi Nándor kir. ügyész volt jelen.

Nagy János alibijét több mint tíz tanu igazolta, úgy hogy nyilvánvaló volt, hogy a váltót nem ő írta alá, annál is inkább, mert a kihallgatott írásszakértők is így vélekedtek.

A bíróság a bizonyítási eljárás befejezése után marasztaló ítéletet hozott. Az elsőrendű vádlottat, Kurucsó Jánost magánokirathamisítás büntette miatt két és fél évi fegyházra, míg a másod- és harmadrendű vádlottakat, Kincses Sándort és Komócsi Józsefet hamis tanuzás büntette miatt egy-egy évi börtönre ítélte.

Az elítéltek semmisségi panaszokat jelentettek be.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, nov. 18.

Az időjárás ismét rendellenes, mivel most, amikor a tél felé közeledünk, ugyszólván teljesen enyhe jellegzetű napok vannak.

A gabonavásár irányzatára e körülmény szívfájdítólag hat, az árak javultak.

A mai piacon elkelt:

2000 mm. buza	9.80—10.20
600 mm. tengeri	4.40—4.60
Rozs	6.50—6.60
Zab	7.40—7.50
Árpa	6.70—6.80

Az árak ötven kilogramonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 18

Amerika 1/2-el magasabb. Kinálat, vételkedv korlátolt, 12 ezer mm. 5 fillérrrel magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli áriát	2 órai áriát
Buza 1911. áprilisra	10.98—10.92	11—11.01
Buza 1911. májusra	10.86—10.87	10.90—10.91
Buza 1911. októberre	11.41—11.42	10.45—10.46
Rozs 1911. áprilisra	7.90—7.91	7.90—7.91
Tengeri 1911. májusra	5.64—5.65	5.64—5.65
Zab 1911. áprilisra	8.30—8.31	8.32—8.33

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Nov. 18. —

Magyar aranyárjádék 4%	111.—
Magyar koronajárjádék 4%	91.60
Magyar koronajárjádék 3 1/2%	81.—
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.10
Horvát-szlavon földteherm. kötv. ny	94.—
Magyar nyeregyorsereg kölcsön	224.—
Tiszazab. és szegedi sorajegy kölcsön	155.—
Osztrák járadék papírban	94.—
Osztrák járadék ezüstbe	96.75
Osztrák járadék aranyban	115.50
Osztrák koronajárjádék 4%	93.10
1860. évi osztrák államsorajegy	166.—
Osztrák-magyar bankcsavény	18.95
Magyar hitelbank-részvény	849.—
Osztrák hitelintézeti részvény	662.50
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	746.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi márka	117.60
London vista	240.96
Páris vista	95.25
20 márkás arany	28.51

Feladó szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi november hó 19 én:

B. bérlet.

B. bérlet.

Karenin Anna.

Drama 4 felvonásban 1 változással. Tolsztoj regénye után írta: Guirand, fordította: Géth Sándor. Rendező: Kesztler Ede.

SZEMÉLYEK:

Karenin Iván	Kesztler E.	A hercegnő	Follinusné B.
Orlonszky	Cseh Ferenc.	Nordstone	Zalay Margit.
Karenin Anna	Kápolnay J.	Nasztya	Benkőné
Wronszy	Beregi S.	Sz. notofné	H. Fekete A.
Cherbatzky	Varnay Jenő.	Levin	Vass Jenő.
Szerpshovszky	Delli Lajos.	Makholin	Huszár K.
Kitty	Vendrey V.	Solinicseff	Heltai Jenő.
Dolly	Harmath J.	A tábornok	Ladiszlay J.
Miagkaja	Novák Irén.	Szomatoff	Kulesár L.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

URÁNIA

mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. nov. 19 én, péntek:

1. Moto-verseny. — 2. Téli sportok Moszkvában. — 3. Főka és rozsmár vadászat. — 4. Fiatal medvék fogása Ariegeben. — 5. Francia hadgyakorlat k. — 6. A Mont Blanc megmásítása. — 7. Víziló vadászat. — 8. Olasz dragonyosok lovasbravúrja. — 9. A párisi nagydíj lefutása. (Lóversenykép) — 10. Me terbjajokok díjbirkózása.

Előadások fél 1/2 óratól kezdve.

Bélyegárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20fillér.

NYILTTER.

Dr. Werner Sándor

(a budapesti Szt.-István- és Szt.-Rókus-kórház áveken át volt segédorvosa)

egyetemes orvostudor, bőrgyógyász és urologus.

Rendelését

f. hó 15-én

kezdi meg

Szabadság-tér 2. szám alatt.

Rendelés délelőtt 8—10-ig, délután 3—5-ig, kozmetikai rendelés nők részére délelőtt 11—12-ig. A fenti szakmába vágó laboratoriumi munkákat (Wassermann-féle vérvizsgálatot) a legmodernebb segédeszközökkel végzi. 4216

6611

Soha többé!

nem cserélem szappanomot, amióta a BERGMANN-féle (Steckenpferd védjegyű) LILIOM-SZAPPANT — Bergmann és Tea Tetsehen a. E. gyártmánya — használom, mert ez a leghatékonyabb gyógyszerpapn nyári szeplők ellen, nemkülönbén e szappan által szép, puha „táint” kap az arc. Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és parfumeriában. 962

6602

Üzlet áthelyezés!

Üzlet áthelyezés!

BEREGSZÁSZY LAJOS

uri és női szücs divat üzletét

Hal-tér 13. sz. alól, Deák Ferenc-utca 32 sz. alá (Sarlót-ház)

helyezte át.

Van szrencsém a nagyérpemű közönség becses tudomására hozni, hogy rendeléseket, átalakításokat, javításokat, nyaralásokat a legolcsóbban felelősség mellett vállalom. Jelenlegi új üzletemet mindennemű kész szücsárak állandó raktárával a legnagyobb igényeknek megfelelően bővítettem ki. A nagyérdemű közönség pártfogását kérem. 2869

Lakatos műhely Deák F.-utca 38sz.

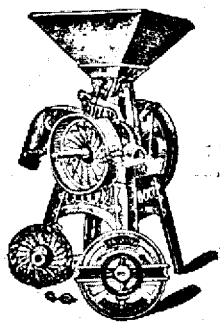
Értesitem a n. é. közönséget, hogy a fenti cím alatt
mű- és épület lakatos műhelyt nyitottam,
 hol minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb pontossággal és a
 legutányosabb árban készítek el.

Szíves pártfogást kér

WEISZ DÁNIEL.

Tanulók fizetéssel felvétetnek.

Az **ujjonnan** elkészült nagy gyártelepeink folytán legújabb
 gépi berendezésekkel különösen szállítóképesek vagyunk és szál-
 litunk elismert kiváló fogantatásban:

**Takarmánykészítő gépeket,
 Szecskavágókat, répavágókat
 darálókat,**

**Takarmány-füllesztőket,
 Trágyalé-szivattyukat,**

valamint minden egyéb gazdasági gépeket legújabb és bevált szerkezetben.

MAYFARTH PH. és TSA

BÉCS, II., TABORSTRASSE 71.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselők és vizontelárnai-
 tók kerestetnek.

INGYEN!

javitom a nálam vásárolt cipőket!

3307

**Cipő, kalap,
 uri divat cikkek**

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám

(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres

Moskovits-féle ANATOMIAI CIPŐKNEK.

Nagy választék Loden kalapokban.

Vizmentes vadászcipők.

Óriási választék téli utcai és házi

Comode cipőkben.

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!

ÚJ ÜZLET ARADON.

November elsején Andrásy-tér 20. szám alatt a Központi
 szálloda mellett

Ékszerész és órás üzletet

nyitottam.

Dus raktárt tartok: drágakő, arany és ezüst ékszerekben,
 arany ezüst és acél óra különlegességekben, továbbá ezüst és
 prima china ezüst tárgyakban, úgy hogy a legkényesebb ízlésnek is
 teljes mértékben megfelelhettek.

JAVITÓMŰHELYEMBEN

mindennemű szakbavágó munkák, óra és ékszerjavítás, továbbá átala-
 mítások a legnagyobb szakavatottsággal jó jótállás mellett végeztek.

Mint üzletembernek és iparosnak elveim: 4135

Szoliditás, olesóság és megbízhatóság

úgy árok mint a végzett munka tekintetében, a miről remélhetőleg módom
 lesz meggyőzni a tisztelt közönséget. — Tisztelettel

FELLNER SAMU,

órák és ékszerész.

Olcsó árjegyzék

oly cikkekről, melyek ki-
 zárólag nálunk szerez-
 hetők be:

Moire selyem Joupon " darabja 4 frt.

Tafft tiszta selyem Joupon " 5.80

Herweh fűző legújabb facon " 3.50

Nagy parthie vétel férfi és női
 zsebkendőkben.

Hamerly féle női bőrkeztű glace.
 Schwéd mosó és szarvasbőr.

Frisch féle patent férfi alsó-
 nadrág aradi egyedüli elár-
 sító helye.

Nyírott prima plüsch szőnyegek

csékely szövés hibával

3/4-es 2 méter széles 3 méter hosszú da-
 rabja 27 frt.

3/4-es 2 1/2 méter széles 3 1/2 méter hosszú
 darabja 42 forint

szőnyegekben most nagyobb szállítvány
 érkezett minden vételezőtelozott-
 ság nélkül megtekinthetők.

Minden pénteken nagy maradékvásár.

Nagy forgalmu üzletünkben összegyűlt
**maradék szőnyegek, ruha
 kelmék színes és fekete
 barchettek egyes függönyök
 steorok, egyes abroszok,
 csipkék, himzett batistok,**
 rendkívüli olcsón kerülnek eladásra.

Rosenblüh H. és Társa
 divatüzlete ARAD.

Versenynélküli árak.

Fehérnemű osztályban.

Női ingek kézi himzett, tartós king
 vászon 1 frt. 65

Női corsetták 1 frt. 80-tól osinos ki-
 állítás 1 frt. 80 — 2 frt.

Női nadrágok schweici himzéssel 1.40

Uj olcsóbb árjegyzék; cérna és
 pamut vászon maradékoknál.

Erősszálu ágyneműre, női ingekre
 kitűnően használható métere 28 kr.

közép szállu legjobb minőség 32 "

hóvirág legfinomabb kelengyéhez 34 "

**Prima cérna rumburgi és
 irlandi** míg a készlet tart 32 "

e fenti maradékok 8 métertől 5—6 méterig
 kaphatók.

Kész alsó lepedők köziszert prima
 minőség, bőrerős, hófehér, varrás nél-
 kül, darabja 1 frt. 40, eddig sok ezer

darab került általunk forgalomba és
 minden oldalról utána lesznek rendelve.

Másodrendű alsólepedő, de a.é. t. igen
 tartós minőség darabja 1 frt. 20.

Eredeti Goodyear Welt,
a Jelenkor elismert legjobb minősége.

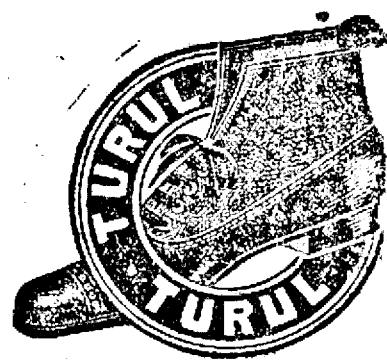
TURUL CIPŐK

dacára az olcsó áraknak
a legjobb anyagból készülnek.
Elegáns fagon.

1153

120 saját fióktelep Magyarországon és a külföld legnagyobb városaiban. Képes árjegyzék portamentesen. A monarchia legnagyobb cipőgyára.

„TURUL” Cipőgyár Részv.-Társ., Temesvár.
Központi főraktár: Arad, Andrásy-ut, Minorita-épület.
Uj üzletvezető: ECKER PÉTER.

Legnagyobb választék mindenfajta cipősrubán, elismert különö minőségben.

A NYELVÉRTÉK.

120 kat. hold szántóföld

egy tagban, Szegedtől egy órányi távolságra, 850 korona holdanként, eladó. Bővebbet Ungár Sámuelnél József főherceg-ut 1., Arad. 4275

Német folyóiratok,

u. m. Rechams Universum, Über Land u. Meer, Gartenlaube stb. Ugyazintén könyvek olcsón eladók. Cim a kiadóhivatalban. 4257

Önálló leány

jobb családnál, az Andrásy-tér közelében, teljes ellátást keres. Ajánlatokat „Bródy” jeligével a kiadóhivatal továbbítja. 4259

Rum,

konyak, bor és egyéb üveg viganetták kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Arad, Andrásy-tér 16. 671

Nőtlen raktáros.

Valamely gazdaságban használható mesterséghez értő nőtlen raktáros keresetlik gazdaságba, azonnali belépésre. Cim a kiadóhivatalban. 4000

Kz cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2-40. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrásy-tér 16. és Weltzer János-utca. 1651

A seprősi

fogyasztási szövetkezet keres december elsejére való belépésre egy vegyeskereskedésben jártas románul jól beszélő fiatal segédet. 4247

Kerpel Jzso

ajánlja 90.000 kötetes kölesönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 30.000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Veszek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Üzleti könyvek, u. m. szárazak, naplók, stb. gyári raktára. Irodai cikkekben különlegességek. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papirkereskedése Aradon. 525

Kasszinger-utca 5. szám

alatt egy 5 szobás, külön zárt folyosóval, mellékhelyiségekkel fürdőszobával, ellátott uri lak minden órában kiadó. Bővebbet ugyanott. 4042

Jó meneteli kocsmá

átvételre kerestetik. Cim a kiadóba. 4248

Étkezni

lehet Deák Ferenc-utca 15. ajtó 1. 4244

Alkalmi vésztelék és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstérmékben, Arad legmagyobb óra és ékszerárnyakban

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Weltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogadóudulák

arany és ezüstérmék, gyémánt és billiárd tárgyak a legmagasabb áron megvételre vagy más tárgyra átvesztéssel. TELEFON 438. TELEFON 438.

Egy fiatal

Röfös segéd,

aki a román nyelvet is bírja, azonnal alkalmazást talál.

Schönbrunn Albert
Kétegyháza. 4271

Stock-Cognac

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi bor párlat 5000

Camis Stock

gőzperő telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzperő, állandóhivatalos vegyi ellenőrzés alatt. Kapható minden jobb üzletben.

Utánzatoktól óvatodjunk.

Vásároljon

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögés ellen kizárólag a jól

Kaiser-féle

Mell karamella

(3 három lennyével)

cukorkát. — 5000 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosoktól és magánorvosoktól a biztos hatásról.

Gaomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rezsényi Mátyas, Breuer Fülöp és Vejték Kálmán gyógyszerárnyakban Arad, Zombory János gyógyszerárnyakban a Szentháromságban Uj-Szt. Anna, Adler gyógyszerárnyakban, M. Pécskán, Ors Rezső, Pankóta, Toffert Károly gyógyszerárnyakban Elek, Krausz Blomér gyógyszerárnyakban Glogovás, — Zsigmondovics Géza Iriz gyógyszerárnyakban Lippe, Vejték és Weiss drógeriája Arad,

Geiger Gyula fiai

Délmagyarország legnagyobb csipkeárnyházának fiókja.

Asztalos Sándor-utcában (a volt Vácz-féle üzletben) folyó évi november hó 5-én megnyit és a következő áruk kerülnek eladásra.

Kizárólag csak parti áruk.

Minden 8 napban új áru, kizárólag jobb minőségű áruk.

10.000 mtr. férfi és női ruha szövet 75 krtól feljebb, 50.000 mtr. csipke 1 krtól feljebb, 5.000 drb. férfi ing R. R. schiffonból 90 krtól feljebb, 5.000 drb. női ing és körseták 90 krtól feljebb. Óriási parti schiffon vég 4 krtól feljebb, 5.000 drb. blousok 1.50 krtól feljebb, 5.000 drb. selyem blous 8 krtól feljebb, 5.000 drb. clot alj és kuszta alj 1.50-től feljebb, 1.000 tucat zsebkendő 90 krtól feljebb, 1.000 tucat férfi gallér drbja 7 krtól feljebb, 500 tucat kézlő színes és fehér, öt-rétű, 15 kr. párja, 5.000 pár női és férfi glassó keztyű 50 krtól feljebb stb. stb. ide nem sorolt áruk. 4141

Óriási választék csipkében és csipkeszövetekben. Mindenkinek elmulaszthatatlan alkalom.